

TELEKOMMUNIKATSIOONITURG JA KONKURENTS

Valdkonna eesmärgiks 2003. aastal oli telekommunikatsioonituru arenguks soodsate tingimuste säilitamine vaba konkurentsi soodustamise teel. 90% turuosa jagunemine võrdset kolme kuni viie suure turuosalise vahel. Allpool käsitletakse ainult üldkasutatavate telekommunikatsiooniteenuste osutajaid ja nende poolt osutatavaid üldkasutatavaid telekommunikatsiooniteenuseid.

Muutused telekommunikatsiooniturul

Eesti telekommunikatsiooniteenuste turg on jätkuvalt suure arengupotentsiaaliga. Seda näitab 4 telekommunikatsiooniteenuse osutaja valimine Eesti 100 edukama äriettevõtte hulka:

- 1) Tele2 Eesti AS nr 1
- 2) Radiolinja Eesti AS nr 2
- 3) EMT AS nr 6
- 4) Elion Ettevõtted AS nr 78

2003. aasta telekommunikatsiooniteenuste turgu iseloomustas lairiba internetiühenduste arvu kasv, mobiiltelefoniteenuse tarbijate arvu jätkuv suurenemine ning telefoniteenuse tarbijate arvu vähenemise aeglustumine.

Andmesideteenuse turul möödus interneti lairiba püsiühenduste tarbijate arv sissehelistamise teenuse tarbijate arvust, kasvades 2002. aastaga võrreldes kahekordseks.

Mobiiltelefoniteenuse turg jätkas intensiivset kasvu ning seda turgu iseloomustab toimiv konkurents ettevõtjate vahel. Mobiiltelefoniteenuse tarbijate arvu kasvukiirus oli isegi suurem kui 2002. aastal. Sideamet väljastas kolm kolmanda põlvkonna mobiilsidevõrgu luba - AS-ile EMT, Radiolinja Eesti AS-ile ja Tele2 Eesti AS-ile.

Telefoniteenuse turg on stabiilselt kahanenud. Konkurents turul on stabiliseerunud, mida näitab operaatorite arvu ning nende turuosade vähenemine. Üldine hindade langus oli väiksem 2002. aastaga võrreldes. Konkurents nihkus rahvusvaheliste kõnede turult riigisiseste kõnede turule.

Eesti telekommunikatsioonisektori majanduslik analüüs

Sideamet viis läbi Eesti telekommunikatsioonisektori majanduslikke analüüse ning Elion Ettevõtted AS-i majandustegevuse kvartaalseid analüüse.

Elion Ettevõtted AS-i 2003. aasta finantsaruannetest selgus, et võrreldes 2002. aastaga vähenesid Elion grupi äritulud 5% võrra, Elion Ettevõtted AS-i tegevuskulud vähenesid aastaga 1% võrra, puhaskasum aga kasvas 32 mln krooni võrra ehk 11%.

„Telekommunikatsiooniseadus“ sätestab erinõuded olulise turujõuga ettevõtja (OTE) kulude arvestamisele ning tasudele. Sideamet analüüsis 11 olulise turujõuga ettevõtja teenuste tasumäära, nendest põhjalikumalt Elion Ettevõtted AS-i ISDN (*Integrated Services Digital Network/ integraalteenuste digitaalvõrk*) primaarühenduse ja 2 Mbit/sek püsiliini tasusid, Atlas Grupi ADSL (*Asymmetric Digital Subscriber Line/ Asümmeetriline digitaalne abonentliin*) ja lõpptarbija tasumäärade vahesid, samuti analüüsiti Elion Ettevõtted AS-i teenuste hinnakirja muudatusi teenuste eristuse osas ning AS-i EMT *roaming* (võimalus kasutada mobiilsideteenuseid oma mobiilsideoperaatoriga lepingulistest suhetes oleva välisriigis asuva mobiilsideoperaatori (*roaming-operator*) võrgus) teenuse hinnakirja muudatusi ning kontrollis AS-i EMT osutatavaid allahindluseid oma partnerfirmadele.

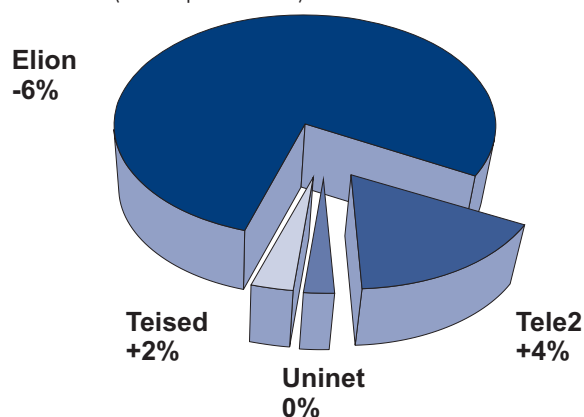
Turgude ülevaade

Telefoniteenuse turg

Telefoniteenuse turg iseloomustas 2003. aastal stabiilsus nii tarbijate arvu kui ka kasutatavate tarbijaliinide arvu osas.

Esimesel poolaastal jätkus 2002. aastal alguse saanud telefoniteenuse tarbijate arvu langus, kuid aasta teisel poolel hakkas tarbijate arv pärast poolteist aastat kestnud langust uuesti suurenema ning aasta lõpus oli tarbijate arv võrreldes 2002. aasta lõpu seisuga suurenenud 5%.

Telefoniteenuse turu operaatorite osakaalu protsentuaalne muutus lepinguliste tarbijate osas 2003. aasta jooksul — Elion Ettevõtte AS-i turuosa vähenes 6% võrra, Uninet AS-i turuosa jäi samaks, OÜ Levicom BroadBand (Tele2) turuosa suurenes 4% ja teiste operaatorite turuosa 2% võrra (vaata joonis nr 1).

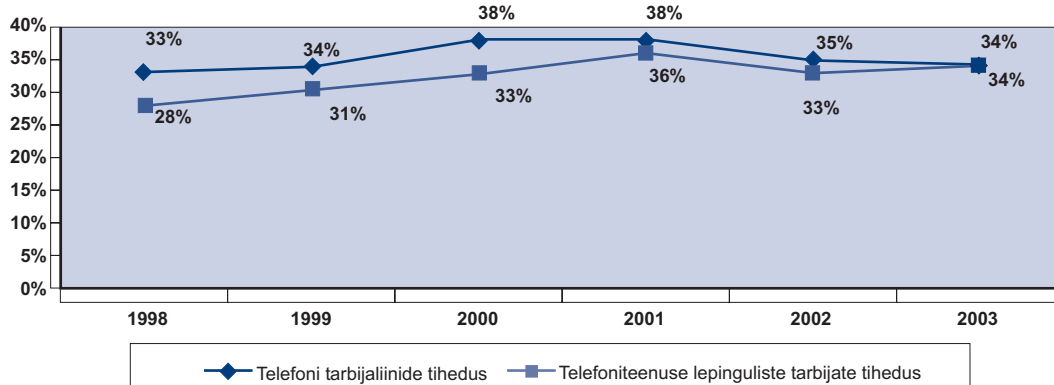
Joonis nr 1 Telefoniteenuse osutajate turuosad ja nende muutus lepinguliste tarbijate arvu alusel 2003. aasta jooksul

Telefoniteenuse lepinguliste tarbijate arvu stabiliseerumine 2003. aastal ei ole peatanud viimastel aastatel valitsevat telefoniteenuse kõneminutite arvu vähenemise trendi. 2003. aastal vähenes kõneminutite arvu maht 4% võrreldes 2002. aastaga.

Võrreldes telefoniteenuse turuosa muutust 2002. aastaga väljahelistatud kõnede arvu alusel, võib öelda, et turuosade muutused on minimaalsed ja need jäävad alla ühe protsendi, st turul tegutsevad ettevõtjad säilitasid 2002. aastal saavutatud turuosad. Puudub seos väljahelistatud kõneminutite arvu alusel arvatud turuosade ja telefoniteenuse osutajate turuosa vahel (joonis nr 1), mis on arvatud ettevõtjate teenuseid kasutavate tarbijate arvu alusel.

Tarbijaliinide koguarv oli 2003. aasta lõpus üle 458 tuhande ja nendest 3% oli uute teenuseosutajate osa. Tarbijaliinide arv vähenes 2002. aastaga võrreldes 3%.

Joonis nr 2 Tarbijaliinide ja lepinguliste telefoniteenuse tarbijate tiheduse muutus 100 elaniku kohta aastatel 1998 - 2003

Tavatelefonide kasutamine loovutab positsiooni mobiiltelefonile ning viimasel ajal ka Interneti püsiühenduse rakenduse - Interneti protokollil põhineva telefoni (edaspidi internetitelefoni; inglise keeles IP telephony)

kasutamisele. Sellega seoses on otstarbekas nii mobiiltelefoni kui ka internetitelefoniga vaadelda tavatelefoniga asendusteenustena. Tehnoloogia ja inimeste harjumuste muutumisega hakkab internetitelefoni kompenseerima telefoniteenuse kasutajate arvu vähenemist. Telefoniteenuse tarbijate arvu ja tarbijaliinide arvu vähenemine toimub kõikjal Euroopas. Peamiselt väheneb ainult telefoniteenuse osutamiseks kasutatavate tarbijaliinide arv ja suureneb multifunktsionaalselt kasutatavate tarbijaliinide (lairibaühendused) osakaal.

Rahvusvaheliste ja siseriiklike kõnede turg

Rahvusvaheliste kõnede tasumäärad stabiliseerusid 2003. aastal, suuremaid muutusi kõnede tasumäärades ei olnud. Mõningad muutused kõnede tasumäärades olid seoses teenuse osutajate poolt kehtestatud teenuse osutamise pakettidega. Nimetatud pakettides on kõne tasumäärad seotud paketi kuumaksuga ja kõne tasumäär erinevates pakettides ühte välisriiki võib varieeruda, st kõrgema kuumaksuga pakettis on madalamad kõne tasumäärad ja madalama kuumaksuga pakettis on kõrgemad kõne tasumäärad.

Sidumisteenuse turg

2003. aastaks sidumisteenuse turul olulise turujõuga ettevõtjaks tunnistatud Elion Ettevõtte AS oma sidumisteenuse tasumäärasid aasta jooksul ei muutnud. Sidumisteenuse tasumäärasid langetas mobiiltelefoniteenuse turul 2003. aastaks OTEks tunnistatud AS EMT (muutis sidumise tasumäärasid 01. märtsist 2003):

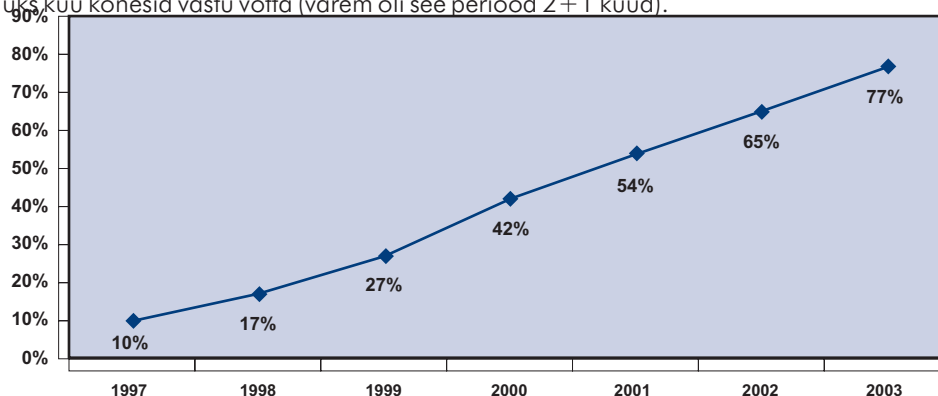
- kõnede maht kuni 3 milj min/kuus langes tasumäär 3,60 kroonilt 2,90 kroonile;
- kõnede maht üle 3 milj min/kuus langes tasumäär 2,80 kroonilt 2,75 kroonile.

Tele2 Eesti AS ja Radiolinja Eesti AS langetasid sidumisteenuse tasumäärasid sidumislepingutes AS-iga EMT ning Elion Ettevõtte AS-iga, kuid teave tasumäärade muutuste ulatuse kohta on konfidentsiaalne.

Mobiiltelefoniteenuse turg

Mobiiltelefoniteenuse tarbijate tihedus 100 elaniku kohta kasvas 2003. aasta jooksul 77%-ni, võrreldes eelmise aasta 65%-ga. Ka mobiiltelefonivõrgus algatatud kõnede minutite arv osas jätkus kiire kasvutendents, kõneminutite arv kasvas võrreldes 2002. aastaga 20% võrra.

Ettemaksukaarti kasutavate tarbijate arv kasvas 2003. aastal protsentuaalselt ja mahuliselt kiiremini lepinguliste tarbijate arvust, mis osaliselt oli kunstlikult tingitud AS-i EMT poolt 2003. aasta kolmandas kvartalis toimunud muudatusest ettemaksukaardi arvestamise meetodikas. AS EMT kehtestas kõnekaartidele võrreldavad reeglid Tele2 Eesti AS-i ettemaksukaartidega, mille kohaselt kõnekaart kehtib viie kuu jooksul peale viimast laadimist, lisaks on võimalus üks kuu kõnesid vastu võtta (varem oli see periood 2 + 1 kuud).

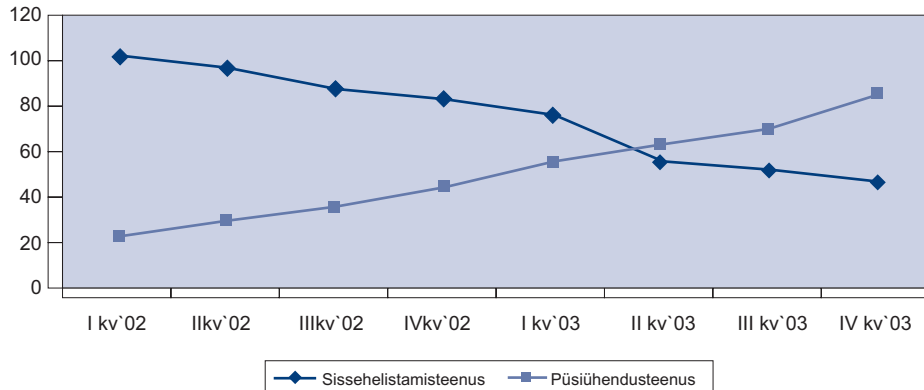
Joonis nr 3 Mobiiltelefoniteenuse tarbijate tihedus 100 elaniku kohta aastatel 1998-2003

Andmesideteenuse turg

Andmesideteenuse tarbimisel jätkus sissehelistamise teenuste kasutamise asendumise tendents kvaliteetsema püsiühendusteenuse kasutamisega. 2003. aasta teises kvartalis oli teenuste kasutamisel murdepunkt, kus kasutajate arvud võrdsustusid ja püsiühendusteenuse tarbijate arv moodus sissehelistamisteenuse tarbijate arvust.

See näitab, et püsiühenduse kättesaadavus on suurenenud ja hind taskukohane üha enamale tarbijatest, mistõttu Internetiteenuste tarbijad on hakanud eelistama kõrgema kvaliteedi ja kiirema andmeedastuskiirusega teenust. See teenus võimaldab lisaks elektronposti saatmisele ja internetis surfamisele kasutada täiendavaid teenuseid nagu internetitelefon, reaaliajas (*on-line*) raadio- ja videoprogrammid, reaaliajas mängud, jututoad ja kaugtöökohad ning andmete ja failide kiiremat allalaadimist Internetist (*FTP-File Transfer Protocol/faili edastuse protokoll*). Püsiühenduse kasutajate arvu kasv tähendab majanduslikult Interneti sisuteenuste pakkujatele suuremat turgu ning turule on oodata uusi teenuseid.

Interneti püsiühenduse tarbijate arv kasvas aastaga 91%, samal ajal sissehelistamisteenuse tarbijate arv vähenes 39%.

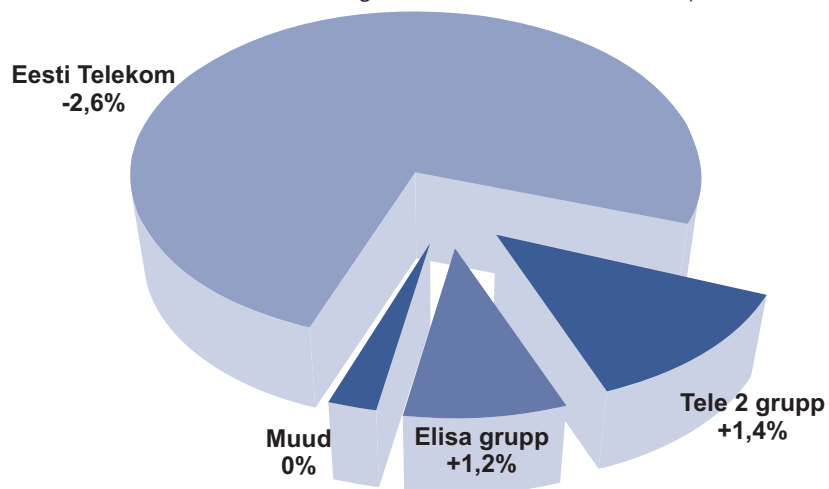
Joonis nr 4 Interneti püsiühenduse- ja sissehelistamisteenuse areng aastatel 2002-2003.

Paljud tarbijad, kes on tavatelefonist loobunud mobiiltelefoni kasuks, liituvad uuesti fikseeritud ühendusega juba püsiühenduse näol. Püsiühenduse tarbijate arvu suurenemine on otseselt seotud kodusesse arvutite soetamise suurenemisega, millega kaasneb ka püsiühenduse teenuse kasutamise suurenemine eratarbijate poolt ja teenuseosutajate poolt tehniliste võimaluste kiirema kasutuselevõttuga (*erinevad DSL digital subscriber line /digitaalsed abonentliini lahendused*).

Telekommunikatsioonituru jagunemine algatatud kõneminutite arvu alusel

2003. aasta jooksul kasvasid nii Tele2 AB kontserni kui ka Elisa Communications OY kontserni turuosad. Tele2 AB kontserni kuuluvad OÜ Levicom BroadBand ja Tele2 Eesti AS. Elisa Communications OY koosseisu kuuluvad Radiolinja Eesti AS ja AS Uninet.

2003. aasta lõpuks oli telekommunikatsiooniturul endiselt kõige suurem AS-i Eesti Telekom (Elion Ettevõtted AS ja AS EMT) turuosa.

Joonis nr 5 Telekommunikatsioonituru jagunemine algatatud kõneminutite arvu alusel

VoIP teenuseosutajate analüüs

2003. aastal uuriti kaheksa VoIP (*Voice over Internet protocol / kõne üle interneti protokoll*) teenuseosutaja tegevuse vastavust „Telekommunikatsiooniseaduse“ ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetele. Nendeks ettevõteteks olid: AS EsData, AS Infonet, OÜ Elleot (Tario Net), OÜ TRL Grupp (Vemis), OÜ Voicenet, AS Contech Media, Elion Ettevõtte AS (Netifon) ja OÜ ISP Telekom.

Analüüside käigus kerkisid esile järgmised puudused:

- tihti ei peetud VoIP teenust telefoniteenuseks ja ei registreeritud telefoniteenuse osutamist Sideametis, kuigi juhul, kui telefonikõne kas algatatakse või lõpetatakse tavatelefonivõrgus (*PSTN - Public Switched Telephone Network/ üldkasutatav kommuneeritav telefonivõrk*) asuval telefonil, on tegu telefoniteenuse osutamisega;
- teenuse osutamine toimus puudulikult vormistatud või juriidiliselt valede lepingute alusel.

Teenuseosutajad likvideerisid koostöös Sideametiga analüüsi käigus selgunud puudused ja ettevõtjate tegevus viidi vastavusse „Telekommunikatsiooniseaduse“ ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetega.

Andmesideteenuse osutajate liitumislepingute analüüs

2003. aastal analüüsiti telekommunikatsiooniteenuse (s.h andmesideteenuse) osutajate liitumislepingute vastavust õigusaktide nõuetele seoses „Võlaõigusseaduse“ rakendamisest alates (01. jaanuarist 2003) tulenevate muudatuste sisseviimisega kestvuslepingutesse („Telekommunikatsiooniseaduse“ mõistes liitumisleping).

Peamiselt olid ettevõtjate liitumislepingutes õigusaktide nõuetega vastuolus need lepingupunktid, mis puudutasid andmesideteenuse kvaliteedi kajastamist, osutatud teenuse eest arvete tasumise tähtaegu ning liitumislepingu peatamist ja lõpetamist.

Analüüsimenetluse käigus avastatud puudustest teavitati ettevõtjaid ning viidi läbi ka liitumislepingute redaktsioonide korduvalanalüüse.

Menetluse ning rutiinse järelevalve käigus analüüsiti 41 telekommunikatsiooniteenuse (andmesideteenuse) osutaja liitumislepingute vastavust õigusaktide nõuetele ja koostöös ettevõtjatega viidi liitumislepingud kehtestatud normidega kooskõlla.

Olulise turujõuga ettevõtjad

Telekommunikatsiooniturul tunnistatakse olulise turujõuga ettevõtjaks üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu operaator või üldkasutatava telekommunikatsiooniteenuse osutaja, kelle turuosa koos ema- ja tütar-ettevõtjaga on vähemalt 25% kas telefoni-, püsiliini- või mobiiltelefoniteenuse turu käibest või 25% sidumisteenuse turu liikluse mahust, netokäive konkreetsel turul ületab 10 miljoni krooni piiri ja ettevõtja ei tõenda, et sellise turuosa omamine ei ohusta vaba konkurentsi.

Olulise turujõuga ettevõtjate määramine 2004. aastaks

2003. aastal tuli Sideametil määrata olulise turujõuga ettevõtjad järgnevas aastaks. 1. juuliks pidid operaatorid ja teenuseosutajad esitama Sideametile teabe oma majandustegevuse kohta aastal 2002.

Sideamet analüüsis operaatorite ja teenuseosutajate poolt esitatud andmeid nii üldkasutatava telefoniteenuse-, mobiiltelefoniteenuse-, püsiliiniteenuse- kui ka sidumisteenuse turu lõikes.

„Telekommunikatsiooniseadusega“ kehtestatud nõuete alusel teostatud Sideameti analüüsi põhjal selgus, et üldkasutataval telefoniteenuseturul, püsiliiniteenuseturul ja sidumisteenuse turul vastab olulise turujõuga ettevõtja tunnustele Elion Ettevõtte AS ning üldkasutataval mobiiltelefoniteenuse turul AS EMT.

25. augustil teavitas Sideamet Elion Ettevõtte AS-i ja AS-i EMT kavatsusest tunnistada nad olulise turujõuga ettevõtjateks vastavatel telekommunikatsiooniteenuste turgudel. Elion Ettevõtte AS ei esitanud kahekuulise tähtaja

jooksul Sideametile arvamust enda 2004. aastaks olulise turujõuga ettevõtjaks tunnistamise kavatsuse kohta ja see tähendas, et Elion Ettevõtted AS aktsepteeris enda olulise turujõuga ettevõtjaks tunnistamist üldkasutatava telefoniteenuse turul, püsiliiniteenuse turul ja sidumisteenuse turul.

AS EMT esitas 24. oktoobril arvamuse enda olulise turujõuga ettevõtjaks tunnistamise kavatsuse kohta üldkasutatava mobiiltelefoniteenuse turul 2004. aastaks, leides, et ta ei ole oma senise tegevusega ohustanud vaba konkurentsi mobiiltelefoniteenuse turul ning on seda tõendanud. Olles tutvunud AS-i EMT poolt esitatud kirjaliku arvamusega leidis Sideamet, et AS-i EMT esitatud väited ei välista vaba konkurentsi ohustamise võimalust.

17. novembril 2003 tunnistas Sideameti peadirektor oma käskkirjaga olulise turujõuga ettevõtjateks 2004. aastaks Elion Ettevõtted AS-i üldkasutataval telefoniteenuseturul, üldkasutataval püsiliiniteenuseturul ja üldkasutataval sidumisteenuse turul ning AS-i EMT üldkasutataval mobiiltelefoniteenuseturul. Sideamet avalikustas oma otsuse 18. novembril.

Regulatsiooni kaasajastamine

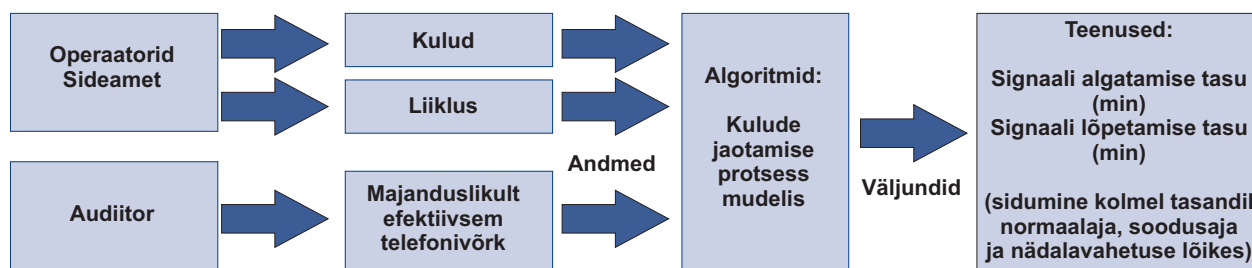
Mobiiltelefonivõrgu operaatorist OTE-le kuluarvestuse määruste väljatöötamine

11. detsembril 2003. aastal kinnitas Vabariigi Valitsus määruse nr 312 „Telekommunikatsioonivõrgu operaatori poolt kulude arvestamise ja kulude omistamise meetodika“, mis jõustus 22. detsembril 2003. Üheks tähtsamaks muudatuseks, mis määruse jõustumisega kaasnes, oli meetodika rakendamine ka püsiliini- ja sidumisteenuse turul OTE-st üldkasutatava mobiiltelefonivõrgu operaatorile. Veel tehti meetodikas muudatusi, et viia see täielikult vastavusse Euroopa Liidu vastavate soovitustega ja vältida edaspidi probleeme OTE kuluarvestusmudeli kulude teisenduste etapis.

LRAIC *bottom-up* kuluarvestusmeetodika jõustumine

(*Long Run Average Incremental Cost/ pikaajalised keskmiselt lisanduvad kulud; bottom-up/alt-üles*) Augustis 2002 käivitus Sideameti Taani Valitsuse poolt rahastatud projekt, mille eesmärk oli nõustada Sideameti olulise turujõuga ettevõtja uue kuluarvestusmeetodika määruste muutmise ettepanekute lõplikul viimistlemisel ja hinnata, kas meetodika vastab Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud nõuetele. Projekt toimus koostöös Taani konsultatsioonifirma Andersen Management International AS-i (edaspidi AMI) ekspertidega. 11. detsembril 2003 kinnitas Vabariigi Valitsus määruse nr 313 „Püsiliini- ja sidumisteenuste tasude arvestamise meetodika“.

Määruse jõustumisega kaasnevaks põhiliseks muudatuseks on Sideameti poolt LRAIC meetodika alt-üles variandi rakendamine sidumisteenuse turul OTE-st üldkasutatava telefonivõrgu operaatori LRAIC meetodika ülalt-alla variandil põhinevate sidumisteenuste põhjendatuse hindamiseks. Uus meetodika sunnib sidumisteenuse turul OTE-st üldkasutatava telefonivõrgu operaatorit oma tegevust efektiivsemaks muutma.

Joonis nr 6 LRAIC meetodika rakendamine

Mobiiltelefoni sidumisteenuste tasumäärade mõjutamine

2002. aasta lõpus alustas Sideamet menetlust mobiiltelefonivõrgu operaatorite (EMT AS, Radiolinja Eesti AS ja Tele2 Eesti AS) sidumisteenuste tasude mõjutamiseks, eesmärgiga viia tasude arvutamine vastavusse „Telekommunikatsiooniseaduse“ § 42 lõike 4 punktiga 4, mis sätestab, et sidumise ja sidumisteenuse tasud arvutatakse võrdelisel alusel mõistlikust kasumist. Menetlus kestis kogu 2003. aasta ning selle tulemusena alanesid 2003. aasta jooksul mobiiltelefonivõrkude sidumisteenuste tasud määral, mis ei olnud Sideameti arvates piisavad, kuna tasudes sisalduvad kasumid olid endiselt mittemõistlikult kõrged, seetõttu jätkub menetlus ka 2004. aastal.

Järelevalve

Tarbijate ja ettevõtjate vaheliste kaebuste lahendamine

2003. aastal sai Sideamet tarbijatelt kokku 6 kaebust.

Sideamet lahendas kaks tarbijate poolt esitatud kaebust telekommunikatsioonivõrgu operaatorite teenuste tasude kohta. Kaebusi ei rahuldatud, kuna Sideamet ei tuvastanud operaatorite tegevuses „Telekommunikatsiooniseaduse“ rikkumist.

Kaks kaebust esitati Elion Ettevõtted AS-i universaalteenuse osutamise peale, kus tarbijatele ei tagatud universaalteenuse osutamist. Kaebuste lahendamise jooksul lõi Elion Ettevõtted AS tarbijatele võimaluse universaalteenuse kasutamiseks. Lisaks kontrollis Sideamet kahel korral ka Elion Ettevõtted AS-i poolt universaalteenuse nõuete täitmist tarbijatele.

Kaks tarbijakaebust esitati telekommunikatsiooniteenuse (s.h. andmesideteenuse) osutaja tegevuse peale. Kaebuste lahendamise käigus analüüsiti telekommunikatsiooniteenuse osutajate, kelle peale kaebus esitati, tegevuse vastavust õigusaktide nõuetele. Menetluse käigus langesid mõlema kaebuse alused ära ja menetlus lõpetati.

Sidumis- ja juurdepääsulepingud

Sideamet kontrollis Elion Ettevõtted AS-i ja EMT AS-i 2003. aastal sõlmitud telekommunikatsioonivõrkude sidumislepinguid, juurdepääsulepinguid ja nende muudatusi. Lähtudes „Telekommunikatsiooniseadusest“ peavad olulise turujõuga ettevõtjad kohaldama sidumise ja juurdepääsu korral teistele telekommunikatsioonivõrgu operaatoritele ja telekommunikatsiooniteenuste osutajatele võrdväärseid tingimusi ja kvaliteeti („Telekommunikatsiooniseaduse“ § 41 lõige 5 ja § 44 lõige 4). Kontrolli käigus tuvastati, et Elion Ettevõtted AS ja EMT AS on järginud „Telekommunikatsiooniseaduse“ vastavaid sätteid.

Spetsiaalne juurdepääs Elioni Ettevõtted AS-i telefonivõrgule

AS Uninet esitas 2003. aasta suvel Sideametile kaebuse, milles teatas, et Elion Ettevõtted AS ei võimalda spetsiaalset juurdepääsu oma telefonivõrgule ATM (*Asynchronous Transfer Mode/ asünkroonne pakettkommutatiooni tehnoloogia*) liidese kaudu. AS Uninet soovis pakkuda ADSL-i teenust oma klientidele, kasutades selleks juba olemasolevaid Elion Ettevõtted AS-i telekommunikatsioonivõrgu tehnilisi võimalusi.

Sideamet leidis, et vastavalt „Telekommunikatsiooniseadusele“ on Elion Ettevõtted AS kohustatud AS-ile Uninet soovitud spetsiaalset juurdepääsu võimaldama ja koostas Elion Ettevõtted AS-ile ettekirjutuse. Elion Ettevõtted AS vaidlustas ettekirjutuse kohtus, kohtuvaidlus jätkub 2004. aastal.

Ettekirjutuse täitmise korral lihtsustuks ka teistel ADSL-i teenuste pakkujatel vastava teenuse turule toomine, mis kiirendaks ADSL-i teenuse turu kasvu ja aitaks pidurdada kasutatavate tarbijaliinide arvu vähenemist.

Ettevõtjate vaheliste vaidluste ja kaebuste lahendamine

Menetleti 14 kaebust, s.h. 1 liinirajatiste kaebus, 4 juurdepääsu kaebust, 6 teenuste tasude mittevastavuse kohta esitatud kaebust, 3 numeratsiooni vale kasutamise kohta esitatud kaebust.

Liinirajatise kaebus rahuldati ja ettekirjutusega kohustati ettevõtjat võimaldama liinirajatise ühiskasutamist seda soovinud võrguoperaatoriga.

Neljast juurdepääsukaebusest rahuldati ainult üks. Ettekirjutusega kohustati ettevõtjat osutama juurdepääsu seda soovinud ettevõtjale tema poolt soovitud kohas. Ettekirjutuse saanud ettevõtja on ettekirjutuse kohtus vaidlustanud.

Kolmest numeratsiooni vale kasutamise peale esitatud kaebusest rahuldati üks. Ettekirjutusega kohustati ettevõtjat tagama teisele ettevõtjale väljastatud operaatorikoodi valitavus esimese ettevõtja võrgus.

Järelevalve Elion Ettevõtted AS-i kuluarvestussüsteemi üle

2003. aastal teostati 7 kontrolli Elion Ettevõtted AS-i kuluarvestussüsteemi üle. Kontrolliti Elion Ettevõtted AS-i kuluarvestussüsteemi ja väljatöötatava alt-üles kuluarvestusmudeli võrreldavust, Elion Ettevõtted AS-i poolset operaatorite ja ettevõttesisese tarbija võrdväärset kohtlemist ning Elioni kuluarvestussüsteemis kasutatava kulubaasi suurust.

Kontrollimise tulemusena leiti ja parandati mitmeid puudujääke väljatöötatavas alt-üles kuluarvestusmudelil. Võrdse kohtlemise tagamiseks tõstis Elion Ettevõtte AS ettevõttesisest võrgusisese kõne transferthinda. Samuti vähendas Elion Ettevõtte AS kasutatavat kulubaasi mitmekümne miljoni võrra.

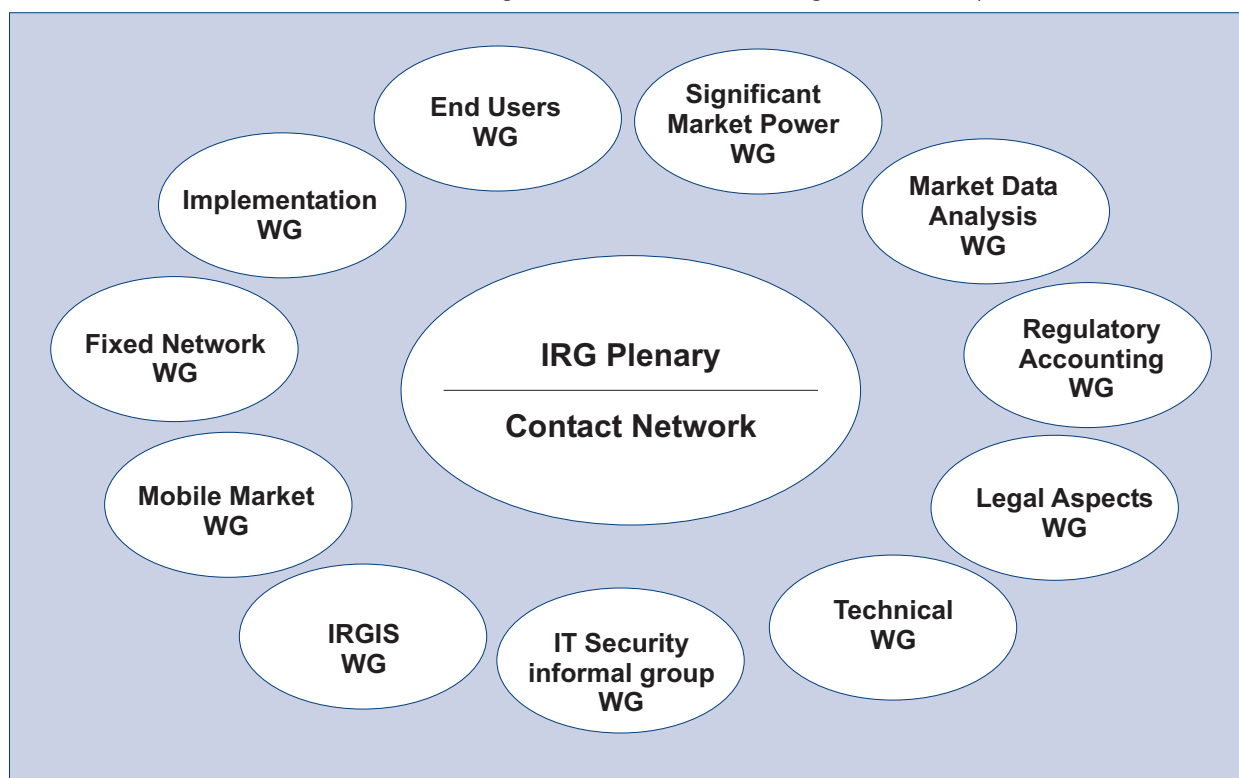
Tulenevalt kohustusliku kuluarvestuse meetodika muutmisest Vabariigi Valitsuse poolt on 2004. aasta alguses oodata olulisi muutusi Elion Ettevõtte AS-i kuluarvestussüsteemis. Majandusliku eluea paremaks kajastamiseks pikenevad kuluminormid ning keelatakse nullväärtusega vara üleshindamine kuluarvestuses.

Rahvusvaheline koostöö

IRG töös osalemine

01. jaanuarist 2003 on Sideamet koos teiste 2004. aasta maist Euroopa Liiduga (EL) ühinenud riikidega Sõltumatute Regulaatorite Grupi (*IRG - Independent Regulators Group/ Sõltumatute Regulaatorite Grupp*) liige. IRG loodi 1997. aastal Euroopa riiklike telekommunikatsioonivaldkonna regulaatorite grupina jagamaks liikmete vahel kogemusi ja vaateid ühist huvi pakkuvate teemade, nt sidumine, tariifid, universaalteenuse osas. Tegemist on mitteformaalse grupiga (alusdokument puudub), mis oma eesmärkide elluviimiseks on moodustanud mitmeid töögrupe.

Liikmelisuse raames osales Sideamet nii regulaatorite juhtide tasandil toimunud kohtumistel kui ka erinevate Sideameti jaoks prioriteetsete teemadega tegelevate töögruppide töös, omandades ning jagades kogemusi elektroonilise side turu reguleerimisel. Kõrgendatud tähelepanu pälvisid EL-i uue elektroonilise side valdkonda reguleeriva paketi rakendamise seotud teemad arvestades Eesti peatset EL liikme staatuse saavutamist, mis toob omakorda kaasa kohustuse rakendada EL-i õigust koos teiste liikmesriikidega võrdväärse partnerina.

Joonis 7 IRG Struktuur

IRG EU WG

2003.aastal osaleti kahel EU WG (*End Users Working Group/ Lõppkasutajate Töögrupp*) koosolekul — mais ja novembris. Töögrupi võtme-eesmärk 2003. ja ka 2004. aastal on uue regulatiivse paketi rakendamine. Seega olid käsitletud teemad analüüsivad, toodi välja erinevate riikide kogemused ja tehti ettepanekuid võimalikeks probleemide ennetamiseks ja lahendamisteks. Eriti rõhutati riikidevahelist vastastikust kogemuste vahetamise tähtsust.

Töögrupp käsitles aasta jooksul järgmiseid olulisemaid teemasid:

- tasumäärade läbipaistvus.

Teema käsitles lõppkasutajatele ja tarbijatele läbipaistva ning ajakohastatud teabe avaldamist vastavalt Universaalteenuse Direktiivile ning toodi välja probleemid, mida tuleks töögruppis edaspidi põhjalikumalt käsitleda.

Dokumendis „Tasumäärade läbipaistvus“ (*Tariff transparency*) on antud ülevaade:

- tasumäärade läbipaistvuse käsitlemisest liikmesriikides;
- erinevate riikide kogemustest ja tegevustest tasumäärade läbipaistvuse rakendamisel;
- soovitatavatest tegevustest IRG tasandil, mis peaksid aitama regulaatoritel käsitleda tasumäärade läbipaistvust oma riigis.

Töögrupi soovitus oli välja töötada üldised juhised, mida liikmesriigid saaksid kasutada oma (interaktiivsete) tasumäärade juhendite väljatöötamisel.

- universaalteenuse osutaja määramine.

Selle tegevuse aluseks on Universaalteenuse Direktiivi artikkel 8 (2), mis sätestab, et määramine peab olema efektiivne, läbipaistev, objektiivne ja mitte-diskrimineeriv.

Töögrupi dokument kirjeldab liikmesriikide poolt universaalteenuse osutaja määramisel kasutatavaid meetodeid ning nende meetodite plusse ja miinuseid. Dokumendis rõhutatakse kogu määramisprotseduuri avatuse vajadust alates varastest konsultatsioonidest kavatsetava meetodi üle kuni laiaulatuslike lõppotsusest teavitamiseni.

IRG MM WG

MM WG (*Mobile Market Working Group/ Mobiilituru Töögrupp*) eesmärk 2003. aastal oli saada valmis mobiiltelefonile kõne lõpetamise tasu arvutamise ühtne lähenemine üle Euroopa (mitte ainult EL). Selleks koostati nn PIB-d (*Principles of Implementation and Best Practice/ Rakendamise põhimõtted ja head tavad*), mis on üheleheküljeline juhendmaterjal, kuidas mingis olukorras on soovitatav käituda.

Mobiiltelefonivõrku kõne lõpetamine on telekommunikatsioonituru sektor, kus puudub konkurents, sest kindlasse võrku kõne lõpetamist pakub ja saab pakkuda ainult üks kindel operaator monopoolselt kehtestatud hindadega, sestap ka suur huvi antud temaatika vastu. Kuivõrd eelnevalt puudus Euroopas ühtne lähenemine, siis erinevate riikide seisukohad erinesid tunduvalt. Seisukohtade ühtlustamine nõudis palju aega ja vaeva.

Parema ülevaate saamiseks koostati ka mobiiltelefonivõrku kõne lõpetamise hindade perioodilist võrdlust. Eesti osales ühel koosolekul, ülejäänud kohtumisi jälgis Sideamet virtuaalselt.

Sideameti eesmärk oli:

1. saada teavet, mida teised riigid antud valdkonnas teinud on või mida teha plaanivad;
2. kajastada võimaliku kuluarvestusmetoodikana Eestis kasutusel olevat LRAIC-i;
3. saada võrdlusandmeid teiste maade mobiiltelefonivõrku kõne lõpetamise hindadest;
4. säilitada lõppdokumendi lihtsus ning arusaadavus ka operaatoritele;

Sideameti ettepanekuid:

1. mobiiltelefonivõrku kõne lõpetamise hindade võrdluse metoodika osas;
2. kuluarvestusmetoodika LRAIC äramärgimise osas lõppdokumendis.

Eesti seisukohad võeti arvesse ning need leidsid kajastamist lõppdokumendis.

IRG SMP WG

SMP WG-s (*Significant Market Power Working Group/ Olulise Turujõu töögrupp*) koostati 2003. aastal ja esitati CN-ile (*Contact Network Meeting/kontaktgrupi töökoosolek*) kinnitamiseks kaks dokumenti: „OTE määramise kontseptsioon lähtudes raamdirektiivist“ ja „Monopolide tasakaalustav ostujõud“, mis osaliselt kinnitati. Lisaks koostati dokument, mis sisaldas uue elektroonilise side direktiivide paketi rakendamisel IRG liikmesriikides esilekerkinud küsimusi ja probleeme ning töögrupi-poolseid seisukohti probleemide lahendamiseks. Töögrupi töös osales Sideamet kaugtöö (e-kirjade) kaudu.

IRG MDA WG

MDA WG (*Market Data Analysis/ Turuandmete Analüüsi töögrupp*) keskendus peamiselt uuele EL regulatsioonile

vastava indikaatorite küsimustiku ettevalmistamisele ja indikaatorite defineerimisele. Aasta jooksul koostati dokument: „Andmete kogumise ulatus ja praktika liikmesriikides“ ja aruanne 2002. aastal liikmesriikide turgudel toimunud muutuste kohta.

Töögrupi töös osales Sideamet peamiselt kaugtöö kaudu, osaleti ühel töökoosolekul 2003. aasta alguses.

IRG RA WG

RA WG (*Regulatory Accounting Working Group/ Regulaatiivse Kuluarvestuse töögrupp*)

Olulisemad tööd olid hinnakujunduse PIB-id, LRIC PIB-id ning töögrupi tehtava kuluarvestuse soovitus. Hinnakujunduse PIB-id on hea ja tugeva teoreetilise põhjaga ning peaks rakendamisel maksimeerima tarbijate heaolu, ka OTE-t mittebalansseeritud sidumishindade eest. LRIC PIB-id sisaldasid täpsustusi ja täiendusi varasematele PIB-idele. Töögrupi kuluarvestuse soovitusel väljatöötamine jätkub ka 2004. aastal. Viimane on oluline projekt Eestile, kuna seni kasutatava regulaatiivse kuluarvestusmeetodika tekst põhineb vanal Töögrupi soovitusel tekstil.

IRG IMP WG

IMP WG (*Implementation Working Group/ Rakendamise töögrupp*) poolt 2003. aastal käsitletud teemad tulenesid suuresti 2002. aastal vastu võetud ning 25. juulil 2003 jõustunud uue EL regulaatiivse paketi rakendamisel kerkinud probleemsetest valdkondadest. Töögrupp soovib oma tegevusega tagada elektroonilise side valdkonda reguleerivate õigusnormide ühesuguse rakendamise kogu EL ulatuses, mistõttu oli 2003. aastal põhiohk suunatud regulaatorite pädevuse määratlemisele, regulaatorite poolt rakendatavatele võimalikele meetmetele, eelteavitamise protseduuri reeglite sisseseadmisele jm teemadele.

Sideameti eesmärgiks valdkonnas oli tagada telekommunikatsiooniteenuste ja -võrkude kvaliteet. Kui telekommunikatsiooniteenus ja teenuse osutamine ning telekommunikatsioonivõrk ja võrkude opereerimine vastavad kehtestatud nõuetele, siis on kvaliteetsed nii teenus kui ka võrk.

Muutused valdkonnas ja Sideameti olulisemad tegevused

2003. aastat iseloomustab telekommunikatsiooniteenuste ja -võrkude kvaliteedi valdkonnas kvaliteedinõuete teadvustamine telekommunikatsiooniteenuse osutajatele ja telekommunikatsioonivõrgu operaatoritele. Kvaliteedinõuete teadvustamine on esimene oluline samm kvaliteedinõuete järgimisel.

Sideameti tegeles 2003. aastal telekommunikatsiooniteenuste ja -võrkude kvaliteedi valdkonnas telekommunikatsiooniteenuse osutajate ja telekommunikatsioonivõrgu operaatorite peale esitatud kaebuste lahendamisega. Samuti tehti koostööd telekommunikatsiooniteenuse osutajate ja telekommunikatsioonivõrgu operaatoritega tarbijate liitumislepingute "Telekommunikatsiooniseadusega" kooskõlla viimiseks.

Kaebuste lahendamise põhjal võib tõdeda, et umbes pooltel juhtudel on nii telekommunikatsiooniteenuste osutamine kui ka telekommunikatsioonivõrkude opereerimine vastavuses kehtestatud nõuetega. Nõuetele mittevastavus on enamasti tingitud telekommunikatsiooniteenuse osutaja või telekommunikatsioonivõrgu operaatori teadmatusest — nad ei tea kehtestatud nõudeid, kuid leidub ka teenuseosutajaid ja võrguoperaatoreid, kes küll teavad nõudeid, kuid sellele vaatamata ei täida neid.

2003. aastal tegeles Sideamet ka universaalteenuse nõuete täitmise kontrollimise ning universaalteenuse osutamisest vabastamise otsustamisega. Kuna universaalteenuse osutamisest vabastamist taotlenud firmad ei suutnud esitada nõuetekohaseid eelarveid, lükkus nende universaalteenusest vabastamise otsustamine 2004. aastas.

Samuti tegeles Sideamet telekommunikatsiooniteenuste ja telekommunikatsioonivõrgu kvaliteedi nõuetega: töötati välja kõneside kvaliteedinõuded, muudeti varastatud või kaotatud mobiiltelefonide registrisse kandmise tähtaega ja alustati andmesideteenuse kvaliteedinõuete väljatöötamist.

Liitumislepingute analüüs

Liitumislepingute analüüsi käigus analüüsiti suuremate telekommunikatsiooniteenuse osutajate ja telekommunikatsioonivõrkude operaatorite liitumislepinguid ning andmesideteenuse osutajate liitumislepinguid.

Suuremate operaatorite liitumislepingute analüüsi käigus võeti vaatluse alla AS-i Eesti Telefon (Elion Ettevõtte AS-i), Tele2 Eesti AS-i, OÜ Levicom Broadband, AS-i EMT, Radiolinja Eesti AS-i ja AS-i Uninet liitumislepinguid. Telekommunikatsiooniteenuse osutajad ja telekommunikatsioonivõrgu operaatorid viisid tarbijatega sõlmitud liitumislepingud "Telekommunikatsiooniseaduse" nõuetega vastavusse Sideameti analüüsi tulemusena. Näidisliitumislepingute esmakordsel Sideametile esitamisel oli "Telekommunikatsiooniseaduse" ja teiste õigusaktide nõuetega vastavuses ainult väike osa liitumislepingutest. Kõigi analüüsi menetluses osalenud ettevõtjatega võeti ühendust ning neid teavitati Sideameti parandusettepanekutest. Vajadusel viidi läbi korduvanalüüsid ning kutsuti ettevõtjad Sideametisse, kus nad said esitada oma põhjendused või vastuväited. Koostöös viidi ettevõtjate liitumislepingud õigusaktide nõuetega kooskõlla. Kõigi nimetatud ettevõtjate liitumislepingud olid 2003. aasta lõpuks "Telekommunikatsiooniseaduse" ja sellest tulenevate õigusaktide nõuetega vastavuses.

Andmesideteenuse osutajate liitumislepingute analüüsi ettevalmistamise tulemusena selgus, et 137-st Sideametis andmesideteenuse osutamise registreerinud ettevõtjast osutab reaalselt teenust 73. Kõigile 73 ettevõtjale saatis Sideamet järelepärimise liitumislepingu näidise esitamiseks. Lepingu saatis 50 ettevõtjat, 17 teatas, et ei osuta teenust ja 6 ettevõtjat ei vastanud Sideameti kirjale. Andmesideteenuse osutajate liitumislepingute analüüs otsustati läbi viia üle 100 tarbijaga andmesideteenuse osutajate liitumislepingute osas seega analüüsiti 27 ettevõtja liitumislepinguid. Analüüsi käigus täienes analüüsitava ettevõtjate arv 5 ettevõtja võrra. 2003. aasta lõpuks oli 32 analüüsitava liitumislepingust 30 andmesideteenuse osutajat viinud oma liitumislepingud "Telekommunikatsiooniseaduse" ja sellest tulenevate õigusaktidega kehtestatud nõuetega vastavusse.

Sideametile esitatud kaebuste alusel analüüsiti ka eelpool loetlemata telekommunikatsiooniteenuse osutajate liitumislepinguid enamasti kõrvaldati Sideameti ettepanekul liitumislepingutes esinenud puudused.

Alla 100 tarbijaga andmesideteenuse tarbijalepingute analüüsimiseks alustati uut menetlust ja protsess jätkub 2004 aastal.

Regulatsiooni kaasajastamine

2003. aastal viidi lõpule kõne kvaliteedinõuete väljatöötamise projekt, mille tulemusena koostati kõne kvaliteedinõuete reguleerimiseks vajalikud õigusaktide muudatustepanekud. Teenuse kvaliteedi nõuete osas lähtuti eelkõige Euroopa Liidu seadusandluses toodud kvaliteedinõuetest, mida teenuse osutajad peavad mõõtma ja millekohast teavet tuleb neil avaldada ja ajakohastada oma veebilehel. Lähtudes tarbija rahulolu hinnangust kehtestati nõuded kõneteenusele. Vastavaile mõõtmismetoodikaile viidates seati operaatoritele miinimumpiir, millise kvaliteediga kõne tuleb tarbijaile tagada.

2003. aastal alustati ka andmesideteenuse kvaliteedinõuete väljatöötamise projekti, mille raames koostati ülevaade Euroopa Liidu, Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu ja Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi (ETSI - *European Telecommunications Standards Institute/ Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituut*) dokumentides kajastatud andmesideteenuse kvaliteedinõuetest, lisaks uuriti Euroopa regulaatorite kogemusi. Samuti analüüsiti Sideametile andmesideteenuse osutamise kohta esitatud kaebuste põhjuseid. Projekt jätkub 2004. aastal.

Varastatud või kaotatud mobiiltelefonide register

2003. aastal kontrollis Sideamet varastatud või kaotatud mobiiltelefonide registrisse kandmist ja registreerimist ja nende vahelist infovahetust. Kui AS-i EMT ja Radiolinja Eesti AS-i võrkudes toimus varastatud või kaotatud mobiiltelefonide registrisse kandmine ja informatsiooni vahetamine teiste operaatoritega nõuetele vastavalt, siis Tele2 Eesti AS võrgus ei kantud varastatud või kaotatud mobiiltelefoni vastavasse registrisse, seda nii juhul, kui varastatud või kaotatud mobiiltelefonist informeerijaks oli telefoni omanik, kui ka siis, kui informeerijaks oli teine operaator. Samuti ei edastanud Tele2 Eesti AS informatsiooni teistele mobiilsideoperaatoritele varastatud või kaotatud mobiiltelefoni kohta.

2003. aastal kehtestati uus tähtaeg varastatud või kaotatud mobiiltelefonide registrisse kandmiseks — alates 1. detsembrist peavad kõik varastatud või kaotatud mobiiltelefonid olema kõikide operaatorite vastavatesse registritesse kantud 24 tunni jooksul alates kliendi vastavasisulise avalduse esitamisest.

Järelevalve

Kontrollitoimingud

2003. aastal lahendas Sideamet 40 tarbijate esitatud kaebust teiste telekommunikatsiooniteenuste osutamise ja telekommunikatsioonivõrgu opereerimise nõuete rikkumise peale – esitatud kaebustest rahuldati 6, kaebuse aluseks olnud asjaolude äralangemise tõttu lõpetati 8, osaliselt rahuldati 2, ei rahuldatud 21 ja lõpetati 3 kaebuse menetlemine kaebuse esitaja soovil.

2003. aastal koostati telekommunikatsiooniteenuse ja võrgu kvaliteedi valdkonnas 5 ettekirjutust, neist 4 Sideametile andmete esitamiseks ja üks universaalteenuse osutamise tagamiseks. Kõik 5 ettekirjutust täideti telekommunikatsiooniteenuse osutajate ja telekommunikatsioonivõrgu operaatorite poolt.

Sideamet viis 2003. aastal läbi 11 väärteomenetlust, neist 6 liinirajatise rikkumise eest, üks hädaabinumbritele helistamise võimaluse mittetagamise eest ja 4 väärteomenetlust lõpetati asjaolude äralangemise tõttu. Kokku määrati väärteomenetluste käigus 2400.- krooni trahvi, millest 2003. aastal laekus 2300.- krooni.

Järelevalve teostamiseks vajaliku tehnika ja teadmiste täiendamine

2003. aasta kevadel osalesid Sideameti esindajad võrgutestri *Nethawk* koolitusel Soomes Oulus. Kevadel soetati Sideametile ka xDSL mõõteseadmed ning sügisel kõnekvaliteedi tester.

Valdkonna eesmärgiks seadis Sideamet 2003. aastaks telekommunikatsiooni arenguks vajaliku sagedusressursi ja sagedushalduse kvaliteedi tagamise.

Muutused valdkonnas ja Sideameti olulisemad tegevused

Lubade väljastamine UMTS-i võrgu opereerimiseks

Eestis alustati kolmanda põlvkonna mobiiltelefonisüsteemi (edaspidi UMTS) lubade väljastamise ettevalmistamisega suhteliselt hilja. Euroopas on vastavad load enamikes riikides juba väljastatud ning osades riikides on hakatud teenust juba ka pakkuma.

UMTS-i lubade väljastamise korraldamine Eestis algas 5. jaanuaril 2001.aastal tööühma moodustamisega toonase Teede- ja Sideministeeriumi (praegu Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium) juurde.

UMTS-i lubade väljaandmist puudutav "Telekommunikatsiooniseaduse" §108¹ parandus võeti vastu 2003. aasta veebruaris ning vastavalt sellele kuulutas Sideamet 8. mail välja otsepakkumise kolmanda põlvkonna mobiiltelefonivõrgu tehniliste lubade väljastamiseks praeguste GSM-i (*Global System for Mobile Communications / globaalne mobiilsidesüsteem*) operaatoritele. Otsepakkumine kuulutati lõppenuks Sideameti teatega väljaandes „Ametlikud teadaanded“ 24. oktoobril 2003.

Sideamet väljastas Radiolinja Eesti AS-ile, AS-ile EMT ja Tele2 Eesti AS-ile kolmanda põlvkonna mobiiltelefonivõrgu tehnilised load koos telekommunikatsioonivõrgu opereerimise ja telekommunikatsiooniteenuste osutamise registreerimisega, tegevusloa väljastamisega ning üleriigilise kasutuspiirkonnaga raadiosaateseadme paigaldamise loa väljastamisega koos vastava raadiosageduskanali reserveerimisega.

Peale otsepakkumise lõppu algasid ettevalmistused neljanda loa avaliku enampakkumise läbiviimiseks 2004. aasta alguses.

Paikse side planeerimise tarkvara Multilink soetamine

2003. aastal viis Sideamet läbi riigihanke paikse side planeerimise tarkvara leidmiseks, mille võitis LS Telcom AG. Soetatud paikse side planeerimise tarkvara võimaldab Sideametil planeerida uusi raadiolinke, kasutades säästlikult piiratud sagedusressursi ja hoida kõiki sisestatud andmeid mugavalt ja lihtsalt kättesaadavates kataloogides. Programmi üheks eeliseks on ka andmete töötlemise võimalus — andmete sorteerimine ja transportimine vajalikul kujul teistesse arvutiprogrammidesse ei ole enam probleemne.

Tarkvara digitaalse kaardi abil saab moodustada planeeritavate raadiolinkide erinevaid vaateid ja kontrollida kõiki lingiparameetreid: saatjate vahemaad ja otsenähtavust, lingiprofiili, mastide koordinaate ja kõrgust, konkreetsetes piirkonnas asuvate raadiolinkide sagedusi ja kanalimahtu.

Rahvusvaheline koostöö

Ülemaailmne Raadiosidekonverents (WRC - 2003)

WRC-2003 toimus 9. juunist 4. juulini Genfis. Seekordne konverents oli sisult üks mahukamaid (51 päevakorrapunkti) seni toimunud konverentsidest ja sellel osales üle 2200 delegaadi.

Kuna Eesti on liitumas NATO-ga, oli Eesti delegatsiooni koosseisus lisaks Sideameti ametnikele ka esindaja Kaitseministeeriumist.

Suurem osa konverentsi ettepanekuid oli koondatud regionaalsetesse ettepanekutesse: Euroopa, Ameerika, Aafrika, Aasia ja Vaikse ookeani riigid ning Araabiamaad.

Eesti prioriteetsed teemad olid Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu „Raadioeeskirjade“ sagedustabeli allmärkuste muutmine, raadiokohtvõrgud 5 GHz sagedusalas, kolmanda põlvkonna mobiilsidesüsteemi sagedusalad, tsiviilkaitse- ja hädaabisagedused, radioamatöör radioside kasutusega seotud teemad ja mobiilsete satelliitsidesageduste küsimused.

Tänu viimastel aastatel korraldatud läbirääkimistele teiste riikide sideadministratsioonidega õnnestus Eestis viia raadiosagedusala 47-68 MHz kasutusrežiim vastavusse Euroopas kasutatavaga. Raadiokohtvõrkude sagedusalas 5 GHz kinnitati ülemaailmsed sagedused ja kasutusreeglid vastavalt Euroopa standarditele, mille alusel oli ka Eestis vastav regulatsioon juba varem kehtestatud. Kolmanda põlvkonna mobiilsidesüsteemi IMT-2000 (*Euroopas UMTS*) osas saavutati olemasolevate maapealsete sagedusalade kaitse teiste süsteemide poolt samal tasemel, mis oli enne konverentsi ja selles osas midagi ei muudetud. Lisageduste vajadust IMT-2000 süsteemi otstarbeks analüüsitakse järgmisel konverentsil. Tsiviilkaitse ja hädaabi sageduste osas võeti vastu resolutsioon, kus määratleti võimalikud sagedusalad erinevates maailma regioonides. Tänu Euroopa riikide ühisseisukohtadele kuuluvad nende sageduste hulka ka varem üle Euroopa harmoneeritud sagedused operatiiv-raadioside (*TETRA Terrestrial Trunked Radio/ liikuva maaside operatiiv-raadiovõrgu standard*) otstarbeks. Raadioamatööridele kinnitati 7 MHz sagedusalas ülemaailmselt lisagedusala 100 kHz, Morse koodi kasutusoskuse kohustus jäeti iga riigi enda otsustada ning kutsungite moodustamine muudeti paindlikumaks. Madalaorbiidilise satelliitside jaoks uusi sagedusalasid ei kinnitatud, mis säilitas maapealsetele teenistustele endise olukorra.

Lisaks ülaltoodud küsimustele oli Euroopa administratsioonide jaoks üheks tähtsamaks teemaks satelliit-raadionavigatsiooniga seotud päevakorrapunktid, kus sooviti tagada vajalik sagedusressurs planeeritavale Euroopa süsteemile GALILEO võrdsetel alustel olemasolevate USA GPS-i ja Venemaa GLONAS-iga, mis ka täielikult õnnestus.

Järgmine ülemaailmne Raadiosidekonverents toimub eeldatavasti aastal 2007.

Läbirääkimised naaberriikide sideadministratsioonidega

Selleks, et vältida võimalikke raadiohäireid Eesti ja tema naaberriikide piirialadel ning kiirendada sageduskasutuse taotluste menetlemist, sõlmib Sideamet naaberriikidega koordineerimiselepingud, millega osapooled määratlevad raadiosageduste kasutamise tingimused riikide piirialades ning korra, kuidas koordineerimise protseduur läbi viiakse. Lepingute teemad valitakse eelläbirääkimiste käigus arvestades poolte huvisid ja vajadusi ning tehnoloogia arengut. 2003. aastal pidas Sideamet kõikide naaberadministratsioonidega eelläbirääkimisi UMTS-i raadiosageduste kasutamise tingimuste üle, tulemused olid Sideameti jaoks väga head.

17. jaanuaril toimus Sideameti Eesti ja Läti sideadministratsioonide esindajate vaheline kohtumine, mille tulemusena sõlmiti koordineerimiselepingud liikuva maaside kasutamise kohta (160 MHz simpleks kanalid, 410-420/420-430 MHz ja 380-385/390-395 MHz) ja uuendati GSM-i raadiosagedusala (890-915/935-960 MHz) kasutamise koordineerimiselepingut. Koostöö Läti administratsiooniga jätkus ka II poolaastal, mil 19. detsembril sõlmisid Riias Eesti ja Läti sideadministratsioonid kahepoolse koordineerimiselepingu UMTS-i (1900-1980, 2010-2025 ja 2110-2170 MHz) raadiosagedusalade kasutamise tingimuste kohta.

10. juunil sõlmis Sideamet Soome sideadministratsiooniga koordineerimiselepingud UMTS-i (1900-1980, 2010-2025 ja 2110-2170 MHz) ja GSM-R (876-880/921-925 MHz) raadiosagedusalade kasutamiseks.

Venemaa administratsiooniga jõuti kokkuleppele aastal 2004 korraldatavate Eesti ja Venemaa sideadministratsioonide vaheliste läbirääkimiste päevakava osas, millest üheks olulisemaks on UMTS-i sageduslade kasutamise planeerimine.

Meresidekanalite kasutamine VHF sagedusalas

18. ja 19. novembril 2002. aastal Moskvas toimunud Soome, Eesti ja Venemaa sideadministratsioonide esindajate vahelistel läbirääkimistel oli teemaks raadiosagedusala kasutamise korraldamine Soome lahel VHF (*very high frequency / väga kõrged sagedused, meeterlained*) sagedusalas. Seoses raadiosagedusressursi piiratuse, vastastikuste raadiohäirete juhtumite sagenemise ning meresidekanalite kasutamist reguleerivate regulatsioonide

puudumisega otsustasid osapooled meresidekanalite kasutamise reguleerimiseks Soome lahel alustada koordineerimise protseduuri väljatöötamist. Koordinaatoriks määrati Eesti sideadministratsioon. Meresidekanalite koordineerimise protseduuri väljatöötamisega sagedusalas 156,050-162,025 MHz alustas Sideamet 2003. aastal.

Ettevalmistused Regionaalseks Raadiosidekonverentsiks (RRC 04/06)

Ringhäälingus on seoses digitaaltehnoogia kasutuselevõtmisega viimastel aastatel toimunud tormiline tehniline areng ning Euroopas minnakse aktiivselt üle DVB-T (*Terrestrial Digital Video Broadcasting/ maapealne digitaaltelevisioon*) standardile ja analoogtelevisiooni aeg hakkab ümber saama. Digitaaltelevisiooni ülekanded toimuvad juba 8-s Euroopa riigis: Soomes, Rootsis, Saksamaal, Šveitsis, Belgias, Hollandis, Suurbritannias ja Hispaanias.

Juba 1999. aastal jõudsid CEPT-i (*European Conference of Postal and Telecommunications Administrations / Euroopa Posti- ja Telekommunikatsiooni Administratsioonide Konverents*) liikmed seisukohale, et DVB-T efektiivseks rakendamiseks tuleb kokku kutsuda regionaalne ITU konverents Stockholm 1961 Kokkuleppe (televisiooniringhäälingu sagedusalade kasutamist reguleeriv kokkulepe) muutmiseks. 2000. aastal saadeti CEPT-i liikmesriikide poolt vastav palve ITU peasekretärile.

2001. aastal otsustas ITU Nõukogu, et Stockholm 1961 Kokkuleppe muutmiseks toimub kaheosaline Regionaalne Raadiosidekonverents (RRC 04/06), kus planeeritakse digitaaltelevisioonikanalid sagedusalades 174-230 MHz ja 470-862 MHz. Konverentsi esimeses osas, mis toimub 10-28. maini 2004.aastal Genfis, lepitakse kokku tehnilistes tingimustes, mis võetakse aluseks konverentsi teises osas, mil hakatakse planeerima digitaaltelevisiooni kanaleid. Konverentsi teise osa toimumisaja otsustab ITU Nõukogu pärast esimese osa lõppemist, kuid tõenäoliselt toimub konverentsi teine osa 2006. aasta alguses. RRC04/06 konverentsi eesmärgiks on plaani ettevalmistamine digitaaltelevisiooni kanalite kasutamiseks Euroopa, Aafrika ja Lähis-Ida riikides (Iraan k.a.), endistes NSVL liiduvabariikides ning selleks vajalike tingimuste määratlemine.

RRC 04/06 ettevalmistamiseks loodi ITU raames töögrupp TG 6/8, mille ülesandeks oli konverentsi esimesele osale tehnilise ülevaate koostamine. Kokku toimus 6 koosolekut, kus osales üle 50 riigi sideadministratsiooni. Sideamet osales viiendal koosolekul, kus ülevaade lõplikult kinnitati. Ülevaade koosneb 10 peatükist (neist olulisemad *Planning principles, methods and approaches, Propagation information, Technical bases, Transition procedures*) kokku 324 lehel.

18. ja 19. septembril osales Sideamet Genfis ITU poolt korraldatud RRC04/06 ettevalmistuskoosolekul, kus informeeriti administratsioone RRC04 ettevalmistustest ning tutvustati TG 6/8 koostatud raporti eelnõud.

Ettevalmistamine toimub ka CEPT-i tasemel. Selle eestvedajaks on Euroopa Elektroonilise Side Komitee (*ECC Electronic Communications Committee/Euroopa Elektroonilise Side Komitee*) sagedushalduse töögrupp (WG FM) ning peamiselt selleks otstarbeks moodustatud alamtöörühm PT24. PT24 ülesandeks on CEPT-i seisukohtade ettevalmistamine konverentsiks sh Euroopa ühissetepanekute ning juhtnööride koostamine ning CEPT-i liikmetele esialgse planeeringu koostamine. PT24 esitab oma töötulemused WG FM-ile heakskiitmiseks. Sideamet osaleb aktiivselt mõlema töögrupi töös.

15.-16. detsembril osales Sideamet Helsingis toimunud erakorralisel WG FM koosolekul, kus arutati RRC 04-ga seonduvaid küsimusi ning võeti vastu 8 Euroopa ühissetepanekut (kokku oli 19 ühissetepanekut). Enne konverentsi esimese osa toimumist korraldatakse veel üks erakorraline WG FM koosolek, kus võetakse vastu ülejäänud Euroopa ühissetepanekud, kooskõlastatakse juhised ja lepitakse kokku RRC04/06 konverentsil Euroopa ettepanekute esindamise organisatsioonilised küsimused.

Ent vaid rahvusvahelisel tasandil tegutsemisest üksnes ei piisa, RRC-l positiivsete tulemuste saavutamiseks on Eestil eelkõige vaja välja töötada enda kontseptsioon digitaaltelevisiooni vajaduste hindamiseks planeerimiseks ja arendamiseks, ning võimalike üleminekutsenaariumide rakendamiseks. Selleks moodustas majandus- ja kommunikatsiooniminister maikuu digitaalringhäälingu kontseptsiooni töörühma, kus osalevad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Ringhäälingunõukogu, Eesti Ringhäälingute Liidu, ITL-i, Eesti Ringhäälingu Saatekeskuse AS-i ja Sideameti esindajad.

Seoses uue digitaaltelevisiooni planeerimise tarkvara soetamisega aastal 2002 said Sideameti spetsialistid 2003. aastal vajaliku koolituse uue tarkvara kasutamiseks, mis võimaldab planeerida digitaaltelevisiooni raadiojaamasid ning analüüsida raadiohäirete arvutusi.

Detsembris väljastas Sideamet Eesti Ringhäälingu Saatekeskuse AS-ile esimese loa digitaaltelevisiooni raadiosaatja kasutamiseks Eestis. Testperioodi alustatakse 2004. aasta jaanuaris ja aprillist asendatakse testsignaal programmidega.

Euroopa Elektroonilise Side Komitee alamtöörühma koosoleku korraldamine Tallinnas

19.-20. novembrini 2003. toimus Sideameti Euroopa Elektroonilise Side Komitee ERMES-e (*European Radio Message System/ Euroopa isikuotsingusüsteem*) raadiosageduste planeerimisega tegeleva töörühma WG FM 42 koosolek. Koosolekust võtsid osa sideadministratsioonide esindajad 8-st Euroopa riigist.

Töörühma põhiülesandeks on uue rakenduse leidmine seni Euroopas isikuotsingu süsteemile ERMES reserveeritud 169,400-169,800 MHz sagedusalale.

Eelkõige tänu kiirele mobiilside arengule on isikuotsingusüsteemide populaarsus Euroopas tunduvalt vähenenud ja ERMES-e standard, mille juurutamiseks eraldati üle-euroopalised sagedused direktiiviga 90/544/EEC, ei ole saavutanud Euroopas varem oodatud populaarsust.

Hetkel on Euroopas vaid üksikud ERMES-e standardi alusel töötavad võrgud. Töörühma ettepanekud sagedusala kasutamise ümberkorraldamiseks valmivad aastaks 2004.

Koostöö kaitsejõudude ja NATO-ga

Eesti võib NATO liikme ametliku staatuse saada juba 2004. aasta aprillis.

Seoses sellega suureneb koostöövajadus Sideameti, Eesti kaitsejõudude ning NATO side korraldamise eest vastutavate üksuste vahel.

Sideamet korraldas Tallinnas 2003. aasta jaanuarikuus Eesti, Läti ja Leedu sideadministratsioonide ja kaitsejõudude esindajate vahelise ühise koosoleku, millest võtsid osa ka NATO ekspersed. Kohtumisel osales kokku 22 raadiosidega tegelevat spetsialisti NATO-st, Lätist, Leedust ja Eestist.

Kohtumisel anti ülevaade NATO struktuurist ning kaitsejõudude otstarbeks raadiosageduste planeerimise ja koordineerimise protseduuridest regionaalsel tasemel.

Koosolekul otsustati alustada kolmepoolse koordinatsioonilepingu ettevalmistamist riigikaitse eesmärgil sageduste kasutamise harmoniseerimiseks Eesti, Läti ja Leedu territooriumil, mis võimaldaks lihtsustatud korras kasutada teatud sagedusi Kaitsejõudude õppustel ja igapäevases tegevuses, samas vältides häireid tsiviilkasutajate võrkudes. Detsembris toimunud kolmepoolsel kohtumisel Riias allkirjastasid Eesti, Läti ja Leedu sideadministratsioonide juhid vastava koordinatsioonilepingu.

Sideameti ja Kaitsejõudude esindajate ühiskomisjonis arutati läbi Eesti vajadused lisasagedusressursi eraldamiseks Kaitsejõududele nii lähemas kui ka pikemas perspektiivis.

Järelevalve

Sideameti ülesandeks raadiosageduste järelevalve alal on tagada hädaabiks kasutatavate raadiosageduskanalite häirepuhtus ja raadiosageduste kasutamine vastavalt kehtivale korrale.

Väliüritused

Sideameti liikuvad monitooringujaamad osalesid 2003. aastal kahel suuremal väliüritusel, kus teostati järelevalvet raadiosageduste kasutamise üle. Maikuu käisid Sideameti ametnikud kaitsejõudude väliõppusel "Kevadtorm 2003" ja augustikuus juba traditsiooniliseks saanud ERNA retkel.

Järelevalve teostamiseks kasutatava tehnika parendamine

Raadiosageduste kasutamise üle järelevalve teostamiseks kasutatavat mõõtetehnikat täiendati 2003. aastal kiirete signaalide mõõtmiseks kasutatava spektrianalüsaatoriga. Uue spektrianalüsaatori soetamine ja kasutuselevõtmine andis Sideametile uued võimalused kaasaegsete raadiosüsteemide mõõtmiseks ja kontrollimiseks.

2003. aastal ehitati lõplikult välja kogu Eestit kattev raadiosageduste statsionaarsete monitooringuajaamade süsteem, aasta jooksul lisandusid olemasolevatele monitooringuajaamadele Edise monitooringuajaam Ida-Virumaal, Suurpalu monitooringuajaam Järvamaal ja Kuressaare monitooringuajaam Saaremaal. Nii katab monitooringuajaamade süsteem Eesti tähtsamad keskused.

Statsionaarsete monitooringuajaamade süsteem rakendati täielikult tööle 2003. aasta novembrist. Süsteem töötab 24 tundi ööpäevas ja seitse päeva nädalas. Raadiosageduste kasutamise monitooringut teostatakse seitsmest statsionaarsest jaamast, mis kõik on kaugjuhitavad ja nende tööd koordineeritakse Tallinnast.

Statsionaarsete monitooringuajaamade süsteemi eesmärgiks on jälgida raadiosageduste kasutamist üle Eesti. Raadiosageduste kasutamise jälgimisel võetakse aluseks Sideameti poolt väljastatud raadiosaateseadmete paigaldamise ja kasutamise load. Süsteemi abil leitakse võimalikud seaduserikkujad — isikud, kes kasutavad raadiosagedusi ilma vajaliku loata. 2003. aasta lõpul avastati statsionaarsete monitooringuajaamade süsteemi abil esimesed lubadeta raadiosaateseadmete kasutajad.

Järelevalve toimingud

2003. aastal teostati sagedushalduse valdkonnas 937 tehnilist ülevaatuset ja viidi läbi 3546 raadiomõõtetotoimingut. Lahendati 7 häiret mere- ja lennundussageduste ning 131 häiret teistel raadiosagedustel.

2003. aastal koostati 7 ettekirjutust, millest 6 olid aasta lõpuks täidetud. Ettekirjutuste täitmata jätmise eest nõudis Sideamet sisse 10 000.- krooni sunniraha.

Järelevalve toimingud 2003.a.	Tk
A. Tehnilised ülevaatused	937
B. Raadiohäirete likvideerimine	
B.1 Mereside- ja lennundussagedused	7
B.2 Teised raadiohäired	131
C. Raadiomõõtetotoimingute läbiviimine	3546
Lubade väljastamine (statistika)	
Loa liik	tk
Paigaldamise loa väljastamine ja tingimuste määramine	239
Raadiosaateseadme paigaldamise loa kehtetuks tunnistamine	59
Raadiosaateseadme kasutamise loa väljastamine ja tingimuste määramine	941
Raadiosaateseadme kasutamise loa pikendamine	1153
Raadiosaateseadme kasutamise loa kehtetuks tunnistamine	0
Amatöörjaamade töölubade väljastamine	58
Amatöörjaamade töölubade pikendamine	324
Ringhäälinguloa taotluse kooskõlastamine	5

TELEKOMMUNIKATSIOON: SEADMED

Sideamet püstitas 2003. aastaks seadmete valdkonnas oma eesmärgiks tagada telekommunikatsiooniturul nõuetele vastavate seadmete kasutamise, mis ei häiri võrku ja võimaldavad osutada kvaliteetset (nõuetele vastavat) teenust.

Muutused valdkonnas ning Sideameti olulisemad tegevused

Telekommunikatsiooni seadmete valdkond areneb kiiresti tehniliselt komplitseeritumate, multikasutust võimaldavate kombineeritud seadmete suunas. Ühte korpusesse võib olla integreeritud mitu erineva kasutusotstarbega seadet. Kasutajale on see mugav, tootjad ja regulaatorid saavad aga tööd juurde. Seadmete klassifitseerimine, standardite rakendamine ja nõuete kehtestamine ning nende täitmise jälgimine muutuvad üha keerulisemaks. Ühe ja sama seame tootmisel peab arvestama mitme erineva standardi nõuetega ja samas ka vastama erinevate õigusaktide nõuetele.

Kiiret arengut võib täheldada ka lähitoimeseadmete turul. Need on seadmed, mille puhul tavakasutaja enamasti ei teagi, et kasutab raadiosaatjat. Sideamet selliste seadmete paigaldamiseks ja kasutamiseks luba ei väljasta. Selliste seadmete hulka kuuluvad näiteks raadiosageduslikud identifitseerimisseadmed, meditsiinilised implantaadid, juhtimispuuldiga mänguautod, „Wi Fi“ (*Wireless Fidelity/ traadita andmeside*) seadmed jne.

Seadmetele esitatavate nõuete väljatöötamisel on Sideamet lähtunud Euroopa Liidu direktiividest, Elektroonilise Side Komitee otsustest ja soovist ning Euroopa standarditest. Eesti nõuded seadmetele on ühtlustatud EL nõuetega. Seadmeid, mida võib müüa ja kasutada liikmesriikides, võib reeglina ka Eestile tuua. Erandiks on siiski mõned raadiosaateseadmed, mille kasutamist Eestis ei lubata, kuna see võiks häirida teiste seadmete tööd. Vältimaks selliste seadmete kasutuselevõtmist, annab Sideamet raadiosaateseadmete, mille sageduskasutus ei ole Euroopas ühtlustatud, sisseveoks erilubasid. Sideameti ametnikud kontrollivad müügikohtades seadmete vastavust kehtestatud nõuetele.

Koostööleping Tolliametiga

17. oktoobril sõlmisid Tolliamet ja Sideamet koostöölepingu informatsiooni vahetamiseks telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete turujärelevalve alal selleks, et tõhustada kontrolli kaupade ohutuse kindlakstegemiseks.

Lepingu kohaselt informeerib Sideamet Tolliametit konkreetsetest ettevõtetest ja kaubakoodidest, mille puhul tuleb kaupade vormistamisel vabasse ringlusse rakendada põhjalikumat kontrolli. Samas on Sideametil õigus teha Tolliametile järelepärimisi informatsiooni saamiseks riskantsete toodete importimise kohta. Kui aga tollis vormistatakse vabasse ringlusse kaupu, mis kuuluvad põhjalikumale kontrollimisele, rakendab toll kontrolli meetmeid ja informeerib sellest kohe ka Sideametit.

Lisaks on tolliametnikel õigus alati, kui tolliformaalsuste käigus tekib kahtlusi toote vastavuses kehtivatele nõuetele, pöörduda Sideameti spetsialistide poole.

2003. aasta lõpuks andis koostööleping ka juba esimesi tulemusi — Tolliamet avastas raadiosaateseadmed, mille Eestis tolliterritooriumile toimetamine on keelatud. Tolliameti ja Sideameti koostöös jäid need seadmed Eestis tolliterritooriumile toimetamata.

Leping Eesti Standardikeskusega

22. detsembril sõlmisid Sideamet ja Eesti Standardikeskus (EVS) lepingu, millega Sideamet andis ETSI väljaannete

trükkimise, turustamise ja levitamise seotud toimingute teostamise üle Eesti Standardikeskusele. Leping määratleb poolte vastastikused kohustused ja õigused nimetatud valdkonnas. Nüüd on võimalik kõigil asjast huvitatutel osta ETSI väljaandeid Eesti Standardikeskusest nii paberkandjal kui elektroonilisel kujul lisaks võimalusele neid vabalt Internetist alla laadida. EVS-il on õigus müüa ka ETSI standardite täiskomplekte. Seega on ETSI standardid tehtud kättesaadavaks kõigile asjast huvitatud spetsialistidele Eestis.

Koostööleping Ravimiametiga

Meditsiiniseadmed, mis oma töös kasutavad raadiosagedusi, peavad vastama nii „Telekommunikatsiooniseaduse“ kui ka „Rahvatervise seaduse“ nõuetele. Selleks, et kahe ametkonna poolt välja töötatavad nõuded omavahel vastuollu ei läheks, on vajalik koostöö. 2003. aasta sügisel allkirjastati Sideameti ja Ravimiameti vaheline koostööleping, mis käsitleb ametitevahelist ühistegevust raadiosidega meditsiiniseadmetele kehtestatavate tehniliste nõuete osas. Selliste seadmete kasutuselevõtmisel tuleb põhjalikumalt kontrollida seadmete raadiotehnilist ühilduvust olemasolevate raadiosideteenistustega, samal ajal ei tohi nende seadmete kasutamine kahjustada patsiendi tervist.

Praeguseks on Eesti üle võtnud EL-is kehtivad raadiotehnilised nõuded aktiivsetele meditsiinilistele implantaatidele, mis on raviasutuses vastava aparaadiga lihtsalt ümberprogrammeeritavad neid patsiendi kehasst välja võtmata. Kuna raadiotehniliste nõuete harmoneeritus on nii sise- kui välisriiklikult hädavajalik patsientide ohutul reisimisel, siis on kahe ameti ülesanne teha õigeaegseid muudatusettepanekuid Eesti seadusandlusesse. Nii jälgib Sideamet regulaarselt asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide otsuseid, soovitusi ja standardeid või osaleb nende ettevalmistamisel, informeerides ühtlasi Ravimiametit muudatustest antud valdkonnas.

Regulatsiooni kaasajastamine

Lähihoimeseadmed

Sideameti ettepanekul ajakohastas majandus- ja kommunikatsiooniminister oma 11. juuni määrusega nr 103 raadiosaateseadmete kasutamise üldisi nõudeid lähihoimeseadmete klassile. Need nõuded on kooskõlas Elektroonilise Side Komitee soovitusel ECC/Rec 70-03.

Määruse muudatusega kehtestati nõuded uutele lähihoimeseadmete alamklassidele, sealhulgas laviiniohrite otsimisseadmetele, raudteetranspordiseadmetele ja raadiosageduslikele identifitseerimisseadmetele ning lisati uued raadiosagedusalad mittespetsiifilistele lähihoimeseadmetele 869,3-869,4 MHz, liikumisanduritele ja valveseadmetele 24,05-24,25 GHz, induktiivseadmetele 135-140 kHz, 140,0-148,5 kHz ja 3155-3400 kHz, raadiomikrofonidele 37,6-38,6 MHz ning aktiivsetele meditsiinilistele implantaatidele 9-315 kHz. Samuti täpsustati mittespetsiifiliste lähihoimeseadmete sagedusala 433 MHz kasutamist, töötüki definitsiooni ja seadmete kasutusotstarvet, ühtlustati alamklassi nimetus „Laiiribalised andmeedastussüsteemid“ ECC soovitusel ECC/Rec 70-03 ja täpsustati nõudeid raadiokohtvõrkude seadmetele, sealhulgas 5 GHz alas.

Viimase muudatusega on Eestis lubatud kasutada kõiki raadiokohtvõrkude e. juhtmeta interneti seadmeid, mis kannavad CE-märgistust ja mille sageduskasutus vastab Eesti raadiosageduste plaanile.

Kõik uued lähihoimeseadmete klassid vabastati ka tehnilise loa nõudest.

Nõuded kolmanda põlvkonna mobiilsidevõrgu terminalidele

Sideamet väljastas 2003. aastal kolmele mobiiltelefonivõrgu operaatorile kolmanda põlvkonna mobiiltelefonivõrgu load. Sellega seoses oli vaja välja töötada ka nõuded terminalidele, mis oleksid samal ajal ka vastavuses Euroopa Liidu õigusaktide ja ECC otsustega.

Õigusaktis sätestati tehnilised nõuded kolmanda põlvkonna mobiilsidevõrgu UMTS-i terminalidele eesmärgiga vältida raadiohäireid ja kasutada tõhusamalt UMTS-i mobiiltelefonivõrgule eraldatud raadiosagedusala.

Üldiste nõuete rakendamine UMTS-i terminalidele tagab nõuetele vastavate seadmete sisseveo ja kasutamise ning vabastab tehnilise loa nõuetest UMTS-i terminalid, tagades UMTS-i mobiiltelefonivõrgus kasutatavate UMTS-i terminalide loavaba kasutamise.

Samuti vabastati eriloa nõudest lisaks UMTS-i tehnoloogiat kasutavatele terminalidele ka kõigis teistes kolmanda põlvkonna mobiilsidevõrkudes töötavad terminalid.

Eestis kehtivate nõuete ühtlustamine EL nõuetega

Sideamet täiendas Eesti raadiosageduste plaani informatsiooniga raadioseadmetele rakendatavatest harmoneeritud standarditest. Seadmed, mis vastavad harmoneeritud standardite nõuetele, on vastavuses Eestis kehtestatud õigusaktidega.

Järjest rohkem on maailmas kasutusele võetud raadiosageduslikke lähitoimeseadmeid. Nendega liigutakse riigist riiki ja nende seadmete puhul on nõuete ühtlustamine eriti oluline. Just see on põhjus, miks lähitoimeseadmete nõudeid tuleb üle vaadata ja ajakohastada regulaarselt igal aastal.

Sel aastal töötas Sideamet välja ka nõuded kolmanda põlvkonna mobiilsidevõrgu terminalide sissetoomiseks ja kasutamiseks.

Rahvusvaheline koostöö

Osalemine CEPT/ECC/WG RR tööruhmas

Ühtlustatud nõuete väljatöötamisel on oluline koostöö teiste riikide sideadministratsioonidega. 2003. aastal osales Sideamet aktiivselt Euroopa Posti- ja Telekommunikatsiooni Administratsioonide Konverentsi (CEPT) Elektroonilise Side Komitee (ECC) raadioregulatsiooni tööruhmas (WG RR). Arutlusel olid mitmed aktuaalsed teemad ja valmisid ka vastavasisulised dokumendid.

Aasta keskel ilmus ECC soovitus GSM-i segajate (*jammers*) turulepaigutamise ja kasutamise keelustamiseks CEPT-i liikmesmaades. Soovitus hõlmab ka turujärelevalvealast CEPT-i liikmesriikide vahelist teabevahetust. Väljatöötamisel on analoogne soovitus teisi raadiosideteenistusi segavate seadmete müümise ja kasutamise keelustamiseks. Eestis on raadiohäirete tekitamine, seega ka igasuguste segajate kasutamine keelatud.

2003. aasta Ülemaailmse Raadiokonverentsi (WRC03) otsuste tulemusena osutus vajalikuks radioamatööride tegevust käsitleva Euroopa regulatsiooni ümbervaatamine. Regulatsioon töötati välja koostöös rahvusvahelise radioamatööride organisatsiooniga IARU (*International Amateur Radio Union/ Rahvusvaheline Radioamatööride Liit*). Põhilisi muudatusi on kaks. Varem kehtinud kahe CEPT-i loaklassi asemel on nüüd üks klass, samuti kaotati Morse koodi tundmise kohustus radioamatööridele. WG RR alustas ECC soovitustesse muudatuste sisseviimist paralleelselt WRC03-ga. Need soovitused on vajalikud regulatsiooni ühtlustamiseks Euroopas ning radioamatööridele teabe edastamiseks erinevate riikide nõuetest.

Ümarlaud „Euroopa Liiduga liitumise võimalused ja ohud telekommunikatsiooniturule“

Sideameti ja Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi (edaspidi ETSI) korraldamisel toimus 16. septembril Sideameti ümarlaud teemal „Euroopa Liiduga liitumise võimalused ja ohud telekommunikatsiooniturule“.

Analoogne üritus viidi ETSI ettepanekul läbi kõigis Euroopa Liidu kandidaatriikides.

Ümarlaua avasid ETSI Peaassamblee ja Nõukogu sekretär Julian Pritchard ning Sideameti peadirektor Jüri Jõema. Ümarlaval osales üle neljakümne kuulaja. Ümarlaud lõppes paneeldiskussiooniga kus esinejatele esitati hulgaliselt küsimusi ja toimus aktiivne mõttevahetus. Ettekandjad rõhutasid, et standardimine on avatud protsess, milles osalemine on oluline konkurentsivõime tugevdamiseks ja ühisturu loomisel.

Seadmete standardimine

Sideamet kuulub rahvusliku standardiorganisatsioonina Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi liikmeskonda. Seega on Sideametil kohustus muuta ETSI standardid kättesaadavaks Eesti spetsialistidele. Sideameti kodulehel on avaldatud ETSI standardikavandite loetelu, samas on võimalus nende allalaadimiseks ja arvamuste avaldamiseks. Sideametil lasub ka vastutus ETSI standardite ülevõtmiseks Eesti standardiks. Sideamet on seda jõudumööda teinud, ning 2003. aasta lõpuks oli Eesti standardiks üle võetud 80% kõigist Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 1999/5/EÜ raadioseadmete ja telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete ning nende nõuetekohasuse vastastikuse tunnustamise kohta (R&TTE direktiivi) harmoneeritud standarditest. Lisaks tõlgiti Sideameti initsiatiivil kümme ETSI standardit ja avaldati need Eesti standarditena. Eesti keelde tõlgiti ka kõigi R&TTE direktiivi harmoneeritud standardite pealkirjad.

ETSI ERM-il osalemine

Rahvusvaheliselt on välja kujunenud, et telekommunikatsiooni valdkonnas rahvusstandardeid enam ette ei valmistata. Standardid on rahvusvahelised ja Euroopa riikides võetakse rahvusstandarditeks üle Euroopa standardiorganisatsiooni ETSI standardid. See on ka põhjuseks, miks lisaks Eesti standardimisele on Sideamet osalenud aktiivselt ka Euroopa standardite väljatöötamisel. Seadmete ühtlustatud regulatsioon Euroopas põhineb R&TTE direktiivi harmoneeritud standarditel. Sideamet osaleb ETSI tehnilise komitee ERM (*Electromagnetic Compatibility and Radio Spectrum Matters/ Elektromagnetilise ühildatavuse ja raadiospektri juhtumitega tegelev komitee*) töös. Nimetatud tehniline komitee töötab välja elektromagnetilise ühilduvuse ja raadionõuete standardeid raadioseadmetele. Suur osa standarditest töötatakse välja Euroopa Komisjoni mandaatide alusel. Sellised standardid on vajalikud nõuete ühtlustamiseks Euroopa Liidu siseturul ning nende olemasolu on eelduseks avatud konkurentsile rajatud telekommunikatsiooniseadmete ühisturu loomisele.

ERM-i koosolekutel osalevad erinevate ETSI liikmekategooriate administratsioonide, tootjate, operaatorite, kasutajate jne esindajad. Standardite vastuvõtmiseks on vaja konsensuse saavutamise ja erinevate huvigruppide kohalolek tagab harmoneeritud standardite kvaliteedi ning laia kasutajate ringkonna. Enamus tehnilise komitee poolt välja töötatavaid dokumente on kas uute tehnoloogiate ülevaated või harmoneeritud standardid. Uute tehnoloogiate ülevaated valmistatakse ette CEPT-i töögruppidele ja need võetakse aluseks uute tehnoloogiatele raadiosageduste eraldamise võimalikkuse uuringutel.

Järelevalve

Nõuetele mittevastavate telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete avastamiseks viis Sideamet läbi 661 kontrollreidi, mille käigus kontrolliti 2014 erinevat tüüpi lõppseadet, millest 127 avastati puudusi ja 22 olid seadmed, mille Eestisse tarnimine on keelatud.

Koostati 6 ettekirjutust, mis olid aasta lõpuks kõik täidetud. Viidi läbi 1 väärteomenetlus, mille käigus määrati 1000.- krooni trahv, mis ka tasuti 2003. aastal.

Eestisse tarnitavate lõppseadmete väljaselgitamiseks külastasid Sideameti ametnikud 2003. aasta jooksul ka viite Eestis toimunud erialanäitust.

TELEKOMMUNIKATSIOON: NUMERATSIOONIHALDUS

Sideameti 2003. aasta numeratsioonihalduse eesmärk oli tagada piisav ja otstarbekohane numeratsiooniresurss konkurentsi ja telekommunikatsioonitehnoloogiate arenguks ning numeratsiooniresursi optimaalne kasutamine, numbri liikuvuse (teisaldatavuse) eelduste loomine pikaajalise strateegia alusel.

Muutused valdkonnas ja Sideameti olulisemad tegevused

Numeratsioonihaldus peab tagama numeratsiooniplaanis piisava vaba numeratsiooniresursi olemasolu uutele tehnoloogiatele ja teenustele ning nende osutajatele.

Sideameti roll numeratsiooni haldamisel on õigel ajal rakendada meetmeid, mis ennetaksid turu nõudluse kasvu erinevate numeratsiooniliikide (vastavalt numeratsiooniplaanile) lõikes ja tagaksid piisava ressursi olemasolu. Eestis on kasutusesolevate telekommunikatsioonitehnoloogiate jaoks läbi viidud ressursi optimaalse kasutuse analüüsid ja töötatud välja vastavad ettepanekud regulatsiooni muutmiseks. Samuti on tagatud numeratsiooniresursi piisavus uute tehnoloogiate ja teenuste kasutuselevõtuks.

Tavatelefoninumbrite (geograafiliste numbrite) pikkuse ja valimiskorra ühtlustamine koos üleminekuga suunakoodideta numeratsiooniplaanile

2002. aasta 1. novembril jõustunud Eesti numeratsiooniplaani peamiseks eesmärgiks on üleminek suunakoodideta numeratsiooniplaanile ja telefoninumbrite valimiskorra ühtlustamine aastatel 2003-2004.

2003. aasta alguses käivitas Sideamet teavituskampaania Eesti elanikkonnale numbrivalimiskorra muudatustest.

Alates 1. veebruarist 2003. algas telefoninumbrite valimiskorra ühtlustamine.

- veebruarist sai maakonna piires valida nii pikka kui lühikest riigisisest telefoninumbrit;
- maikuust sai neljas maakonnas (Põlva, Järva, Saare ja Viljandi) helistada ainult riigisisest prefiksit 0, maakonna suunakoodi ning tarbijanumbrit valides, seda nii maakonna sees kui maakonnast välja helistades.
- 1. novembrist muutusid kõik tavatelefoninumbriid (geograafilised numbrid) seitsmekohaliseks, seni kasutusel olnud maakonna suunakoodid muutusid tarbijanumbri osaks.
- 1. veebruarist aastal 2004 lõpeb riigisisese prefiksi 0 kasutamine, mille tulemuseks on ühesugune numbrite valimiskord Eestis igasse asukohta nii tavatelefonidele kui ka mobiiltelefonidele helistamiseks.

Regulatsiooni kaasajastamine

Telefonivõrgus numbriliikuvuse põhimõtete väljatöötamine ja regulatsiooni ettevalmistamine majandus- ja kommunikatsiooniministri määruste kehtestamiseks

Paljud tarbijad jätavad telefoniteenuse osutaja vahetamata, kui ei ole võimalik säilitada oma numbrit. Numbriliikuvuse (teisaldatavuse) rakendamine vähendab tarbijate sõltuvust senisest teenuseosutajast. Tarbijale numbri säilitamise võimalus elavdab konkurentsi ettevõtjate vahel ja konkurentsi tihenemine telefoniteenuse turul loob omakorda võimalused hindade ühtlustumiseks ja langemiseks ning sunnib teenuseosutajaid pakkuma kvaliteetsemat teenust.

Sideameti üheks olulisemaks tegevuseks 2003. aastal oli numbriliikuvuse rakendamiseks eelduste loomine, sealhulgas vastavate põhimõtete väljatöötamine. Sideamet koostöös Eesti Infotehnoloogia- ja Telekommunikatsiooniettevõtjate Liiduga (ITL) selgitas välja telefoninumbri säilitamise kohustuse täitmiseks vajalikud

olulised tehnilised nõuded ja telekommunikatsioonivõrkude operaatorite seisukohad antud küsimuses. Reguleerimise ettevalmistamisel lähtuti Euroopa Liidu direktiividest ja liimesriikides rakendatud nõuetest. Väljatöötatud numbriliikuvuse põhimõtted kooskõlastati Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Sideamet koostas ka omapoolse nägemuse telefonivõrgu numbriliikuvuse toimetamisel.

Palju aega nõudis majandus- ja kommunikatsiooniministri määruse „Telefoninumbri säilitamise tehnilised nõuded telefoniteenuse osutaja vahetamisel“ eelnõu algvariandi teksti ettevalmistamine ja selle ITL-i numeratsiooni töögrupi numbriliikuvuse tööühmas arutamine ning täpsustamine. Majandus- ja kommunikatsiooniminister kehtestas nimetatud määruse 9. detsembril 2003.

Lisaks valmistas Sideamet ette telefoninumbri liikuvuse rakendamiseks majandus- ja kommunikatsiooniministri määruse „Numeratsioonivahemiku, tunnuskoodi ja lühinumbri reserveerimise ja kasutamise kord“ ja „Eesti numeratsiooniplaan“ muutmiseettepanekud.

Teisaldatud telefoninumbrite kohta telefonivõrkude operaatoritelt andmete kogumiseks ja tarbijate teavitamiseks asutas Sideamet teisaldatud telefoninumbrite andmekogu.

Telefonivõrkude operaatorid on nimetanud volitatud esindajad, kellel on juurdepääs kõikidele numbrite teisaldamisega seotud andmetele. Telefonivõrkude operaatorite volitatud esindajad saavad andmekogusse sisestada andmeid teisaldatavate numbrite kohta ja hankida teavet kõikidest teisaldatud telefoninumbritest. Tarbijad saavad andmekogust teada, millise telefoniteenuse osutaja juurest ning millise telefoniteenuse osutaja juurde on number teisaldatud ning läbi selle ka selgust kõnehinna osas. Teisaldatud telefoninumbrite andmebaasi on võimalik kasutada 1. jaanuarist 2004.

Väljatöötatud numbriliikuvuse põhimõtted ja ettevalmistatud regulatsioon löi võimaluse numbriliikuvuse rakendamiseks Eestis aastast 2004.

Mobiiltelefonivõrgus numbriliikuvuse lähtepõhimõtete väljatöötamine

Eestis mobiiltelefonivõrkude numbrite liikuvuse rakendamise kohustus tuleneb Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 7. märtsi 2002. direktiivist 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv).

Universaalteenuse direktiivi artikkel 30 („Numbrite teisaldatavus“) kohustab liikmesriike tagama, et kõik üldkasutatavate telefoniteenuste, sealhulgas mobiilsideteenuste abonendid (tarbijad), võivad taotluse esitamise korral säilitada oma numbrid olenemata sellest, milline ettevõtja teenust osutab:

- a) geograafiliste numbrite puhul kindlaksmääratud asukohas ja
- b) mittegeograafiliste numbrite puhul mistahes kohas.

Samas ei kohaldata kohustust numbrite teisaldamise suhtes määratletud piirkonnas teenuseid osutavate võrkude ja mobiilsidevõrkude vahel.

2003. aasta esimesel poolaastal alustati koostöös ITL-iga mobiiltelefonivõrkudes numbrite teisaldamise lähtepõhimõtete väljatöötamist edaspidiseks mobiiltelefoni numbriliikuvuse rakendamise võimaldamiseks Eestis.

2003. aasta teisel poolaastal tegeleti Sideametis aktiivselt mobiiltelefonivõrkudes numbriliikuvuse (teisaldatavuse) lähtepõhimõtete väljatöötamisega, võttes arvesse ITL-i numeratsiooni töögrupi numbriliikuvuse tööühma poolt esitatud konstruktiivseid ettepanekuid. Lähtepõhimõtete väljatöötamisel arvestati ka telefoninumbri teisaldamise ettevalmistamisel ITL-i numeratsiooni töögrupi tehnilises tööühmas käsitletud mobiiltelefonivõrkudes numbrite teisaldamise eripärasid. Läbiarutatud ning täpsustatud lähtepõhimõtete alusel koostas Sideamet seisukohad mobiiltelefonivõrkudes numbrite teisaldamise rakendamiseks.

Numbriliikuvuse võtmeküsimuseks mobiiltelefonivõrkudes on kujunenud keske *master-andmebaasi* loomine ja haldamine. Operaatorid soovivad, et andmebaasi loojaks ja haldajaks oleks riik. Selles küsimuses on operaatorid loobunud oma esialgsest seisukohast - luua *master-andmebaas* oma vahenditest.

ITL ei välista keske *master-andmebaasi* loomist operaatorite poolt või selle sisseostmist juhul, kui saadakse soodustusi numeratsiooni eest makstava riigilõivu osas.

Andmekaitse inspeksioon lubas ITL-ile mobiiltelefoninumbri liikuvuse teostamiseks vajaminevat teenust (*master-isse*

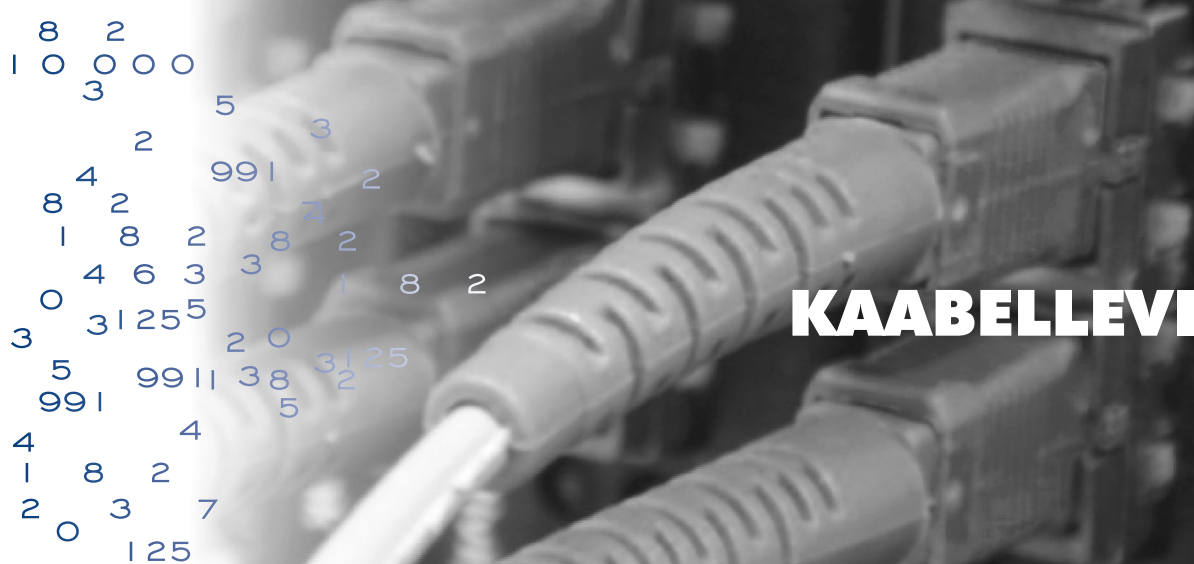

andmebaasi) sisse osta näiteks Soomest või Rootsist.

Mobiiltelefonivõrgus numbriliikuvuse lähtepõhimõtted on tänaseks välja töötatud. Viimaseks seisukohaks keske *master-andmebaasi* loomise osas on, et kuulutatakse välja konkurss leidmaks isik, kes andmebaasi opereerib .

Eestis pole seni õigusaktides sätestatud mobiiltelefonivõrkudes numbriliikuvuse rakendamise kohustust ega volitusnorme vastava numbriliikuvuse regulatsiooni ja nõuete kehtestamiseks.

Mobiiltelefonivõrgus numbriliikuvuse rakendamiseks vajalik kohustus ja volitusnorm majandus- ja kommunikatsiooniministri poolt kehtestatava vastavaid nõudeid käsitleva määruse võimaldamiseks on kirjutatud „Elektronilise side seaduse“ (ESS) eelnõu teksti. ESS-i valmimine on planeeritud 2004. aasta esimesse kvartalisse.

Kaabellevi valdkonnas oli Sideameti eesmärgiks 2003. aastal kaabelleviteenuse tarbijate rahulolu saavutamine kaabelleviturul pakutavate kvaliteetsete teenuste ja tehnilistele nõuetele vastavate kaabellevivõrkude kaudu.

Muutused valdkonnas ja Sideameti olulisemad tegevused

2003. aastat iseloomustab kaabellevivaldkonnas kaabellevivõrkude üleminek väikeste operaatorite käest suurt operaatorite kätte — aasta jooksul kas lõpetas või peatas ajutiselt oma tegevuse 7 väikest kaabellevivõrgu operaatorit. Väikeste operaatoritena käsitletakse siin neid operaatoreid, kes tegutsevad vaid ühes väiksemas paikkonnas, nt ühes asulas või linnaosas.

2003. aasta lõpuks opereeris Eestis kaabellevivõrke 41 firmat, 6 neist osutas teenust mitmes linnas või maakonnas. Kaabelleviteenuseid osutavast 41 ettevõtjast 11 osutas ka telekommunikatsiooniteenust.

Sideamet viis 2003. aastal läbi kaabellevivõrkude tehnilist kontrolli, samuti tehti koostööd kaabelleviteenuse osutajatega teenuseosutajate ja tarbijate vaheliste lepingute "Kaabelleviseadusega" kooskõlla viimiseks.

Kontrollmõõtmiste põhjal võib öelda, et enamasti ei vastanud kaabellevivõrgud kehtestatud nõuetele. Samas on kaabellevivõrkude operaatorid suhtunud konstruktiivselt Sideameti poolt välja toodud puuduste likvideerimisse. Kuid sageli on võrkude nõuetega vastavusse viimine kulukas ja seetõttu pole operaatorid mõnel juhul jõudnud oma võrke tähtaegselt korda teha.

2003. aasta jooksul väljastati neli kaabellevivõrgu luba ja üks kaabellevivõrguluba tunnistati kehtetuks, aasta lõpuks oli Sideamet väljastanud kokku 80 kaabellevivõrgu luba.

Järelevalve

Kaabellevimõõtmiste läbiviimiseks kasutatava tehnika täiustamine

2003. aasta alguses täiendati kaabellevimõõtmiste läbiviimiseks kasutatavat tehnikat uute mõõtekaablitega, et muuta kaabellevi võrkude mõõtmised täpsemaks.

2003. aasta suvel ehitati ümber kaabellevimõõtmisteks kasutatav mõõtebuss, kuna olemasolev sisustus ei rahuldanud enam kaabellevimõõtmiste läbiviimise vajadusi. Mõõtebussi ümberehitamise tulemusena sai senisest peamiselt raadiosageduste kasutamise üle järelevalve teostamiseks mõeldud mõõtebussist kaabellevimõõtmiste vajadusi arvestav mõõtebuss.

Järelevalve toimingud

Kaabellevivõrkude tehniline kontroll oli 2003. aastal väga tihe. Kontrolltoiminguid teostati 211 korral. Kaabellevivõrkude esmaseid mõõtmisi viidi läbi 49. Ülejäänud kontrolltoimingud teostati võrkudes Sideameti hoiatuskirjas toodud puuduste kõrvaldamise, ettekirjutuste või sunniraha rakendamise hoiatuste täitmise kontrollimiseks.

2003. aasta lõpuks olid 91 kontrollitud võrgust 46 nõuetega vastavuses.

2003. aastal koostati 38 ettekirjutust, millest 14 oli aasta lõpuks täidetud, 9 täitmise tähtaeg on 2004. aastal. Ettekirjutuste täitmata jätmise eest nõuti sisse 25 000.- krooni sunniraha, millest 20 000.- krooni oli aasta lõpuks laekunud. 2003. aastal alustati ka üks väärteomenetlus kaabelviteenuse osutamise nõuete rikkumise kohta.

Kaabelviteenuse osutajate ja tarbijate vahel sõlmitud lepingud olid Sideameti ja teenuseosutajate vahelise aktiivse töö tulemusena 2003. aasta lõpuks "Kaabelviteadusega" vastavusse viidud.

Sideamet lahendas 2003. aastal 30 kaebust kaabelviteenuse osutaja peale — peamiseks kaebuste esitamise põhjuseks oli kaabelvõrkude kehv kvaliteet.

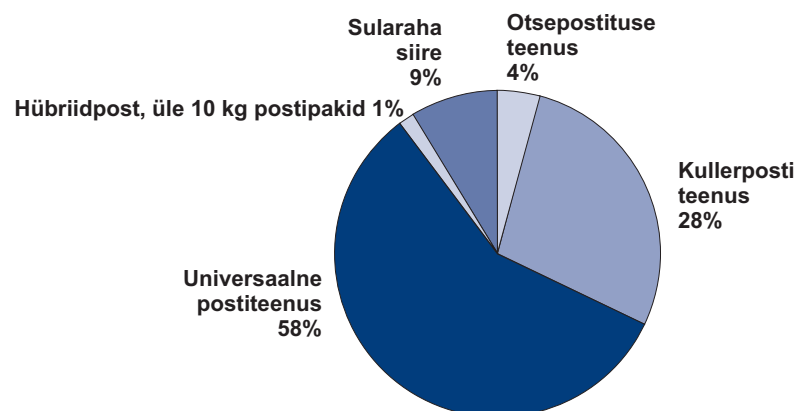

Sideameti eesmärgiks postsidevaldkonnas 2003. aastal oli tagada postiteenuse osutamine kooskõlas seadusega ning postiteenuse tarbijate huvide kaitsmine.

Ülevaade postsideurust

Eesti postsideur jaguneb praegusel hetkel kuueks turusegmentiks: universaalne postiteenus, kullerposti teenus, sularaha siire, otsepostituse teenus, üle 10 kg kaaluvate postipakkide siseriiklik edastamine ja hübriidpost. Majanduslikult suuremad turusegmentid on universaalne postiteenus (edaspidi UPT) ja kullerposti teenus. Hübriidpost ja üle 10 kg kaaluvad postipakid moodustavad kokku vaid 1% kogu postiturust käibest (joonisel esitatud ühe segmentina).

Turujaotus postiteenuste järgi

Joonis 8 Turujaotus postiteenuste järgi

Võrreldes 2002. aastaga on universaalse postiteenuse osakaal vähenenud 12%, kullerposti teenuse osakaal suurenenud 9%, sularaha siirde osakaal vähenenud 1%.

2003. aastal registreeriti uus teenus - otsepostituse teenus, mis aasta lõpuks moodustas 4% kogu postsideurust käibest.

Sideameti tegevused postsidevaldkonnas

Sideametis oli seisuga 31. detsember 2003 registreeritud 22 kullerposti teenuse ja 3 otsepostituse teenuse osutajat ning väljastatud 1 universaalse postiteenuse osutamise tegevusluba. Lisaks 2002. aastal registreeritud 15-le kullerposti teenuse osutajale lisandusid 2003. aastal järgmised kullerposti ja otsepostituse teenuse osutajad:

- FIE Aivar Paat - A-Kuller
- OÜ MI Kuller
- OÜ LEX SYSTEM
- Kiirkuller FFW OÜ
- MGI Turundus OÜ
- FIE Jüri P. Polver
- OÜ HELMACUM
- OÜ KIRILIND (otsepostitus)
- AS EXPRESS POST (otsepostitus)

- AS Eesti Post (otsepostitus)

Kaebuste lahendamine	2003. aastal menetletud	Rahuldatud täielikult või osaliselt	Mitterahuldatud	Menetlus jätkub aastal 2004
Kaebused	6	4	1	1
Vaided	2	-	2	-

4 kaebust oli UPT osutamise nõuete rikkumise kohta ja 2 kullerposti teenuse osutamise nõuetele mittevastavuse kohta.

Universaalne postiteenus

Universaalse postiteenuse kättesaadavus

2003. aasta detsembrikuu lõpuks kontrollis Sideamet 3547 postkasti (97 % koguarvust) ja 512 postkontori (93 % koguarvust) asukoha vastavust AS-i Eesti Post poolt esitatud andmetele, mis olid esitatud 01. jaanuari 2003 seisuga. UPT osutamist ja postiasutusele esitatud nõuetele vastavust kontrolliti 2003. aasta detsembri lõpuks 20 postiasutuses.

31. detsembri seisuga tuvastati 8 postkontori ja 49 postkasti asukoha mittevastavus võrreldes esitatud andmetega UPT osutamise või postiasutusele esitatud nõuete rikkumisi tuvastati 7 juhul.

Universaalse postiteenuse kvaliteet

Septembrikuus alustas Sideamet AS-i Eesti Post kirjade edastamise kvaliteedi nõuetele vastavuse kontrollimisega kontrollpostituse teel, mille käigus postitati 593 kirja. Kolmandik nendest saadetistest ehk 196 kirja postitati linnadest ja kaks kolmandikku ehk 397 maapiirkondadest.

Kontrollpostituse tulemusena selgus, et kõigist postitatud kirjadest 92% jõudsid saajani ette nähtud tähtaja jooksul ning 8% hiljem. Kokkuvõttes võib öelda, et AS-i Eesti Post teenuse kvaliteet vastab seadusega kehtestatud nõuetele, mis näeb ette, et 90% linnades enne postkasti tühjendamist postiteenuse osutajale üle antud siseriiklikest kirjadest tuleb kätte toimetada üleandmise päevale järgneval tööpäeval, maapiirkondades üle antud siseriiklikud kirjad aga ülejärgneval tööpäeval.

Universaalse postiteenuse osutaja kuluarvestus ja universaalse postiteenuse tasud

2003. aastal alustas AS Eesti Post aktiivselt tegevuspõhise kuluarvestuse mudeli väljatöötamist. Sügiseks jõuti nii kaugele, et Sideamet kuulutas välja riigihanke AS-i Eesti Post kuluarvestuse auditeerimiseks, eesmärgiga saada hinnang AS-i Eesti Post kuluarvestuse vastavuse kohta „Postiseaduses“ kehtestatud nõuetele. Auditi tulemused selguvad 2004. aastal.

Seni kuni AS Eesti Post ei ole täielikult rakendanud tegevuspõhist kuluarvestust, ei ole ettevõtjal võimalik UPT-le kehtivaid tasusid muuta. Seaduse kohaselt võib UPT kogumisse kuuluvate postiteenuste tasusid muuta üks kord aastas ja tasu muutmise kavatsusest peab UPT osutaja teatama Sideametile kirjalikult koos vajalike põhjenduste ja kalkulasioonidega kaks kuud enne tasu muudatuse jõustumist.

2003. aasta septembris kinnitas Sideamet AS-i Eesti Post poolt UPT tarbijatele tehtavate soodustuse loetelu ja soodustuste määrad.

Kullerposti teenus

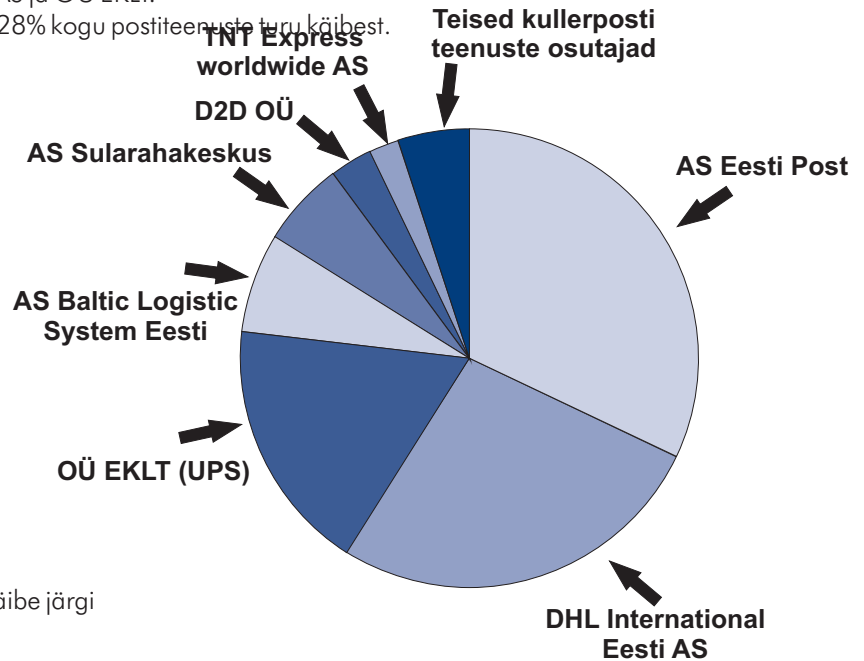
2003. aastal osutasid 22-st registreeritud ettevõttest kullerposti teenuseid realselt 19. Need olid DHL International Eesti AS, OÜ EKLT (UPS), TNT Express Worldwide Eesti AS, OÜ Lex System, Rattakuller OÜ, AS Baltic Logistic System Eesti, AS Sularahakeskus, D2D OÜ, AS Eesti Post, P.Dussmann Eesti OÜ, OÜ K Grupp Turvateenused, OÜ Pankrand, OÜ Rippon Valve, AS Falck Lääne- Eesti, FIE Aivar Paat-A-Kuller, OÜ MI Kuller, Kiirkuller FFW OÜ, FIE Jüri P.Polver, OÜ Helmacum.

Suuremad turulosalejad käibe järgi (arvestatud on ainult kullerposti teenuse osaga ettevõtte kogukäibest) olid AS Eesti Post, DHL International Eesti AS ja OÜ EKLT.

Kullerposti teenuse käive moodustas 28% kogu postiteenuste turu käibest.

Kullerposti teenuste jaotus käibe järgi

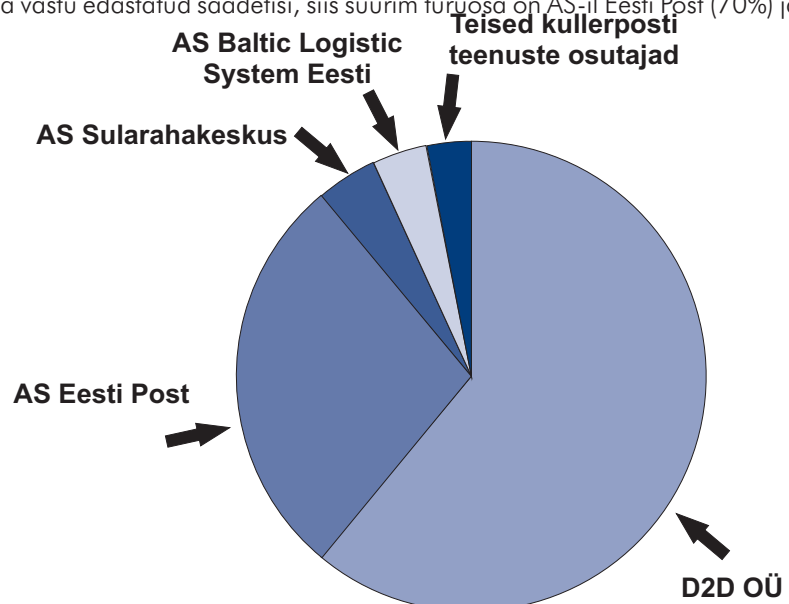
Joonis 9 Kullerposti teenuste jaotus käibe järgi

Siseriiklikud kullerposti teenuse osutajad

Kokku on Sideametis registreeritud 20 siseriiklikku kullerposti teenuse osutajat (17 neist osutavad teenust realselt). D2D OÜ edastab kullerposti teenust nii kirjakasti kaudu kui ka allkirja vastu, omades 61% kogu siseriiklikust kullerposti turust.

Arvestades kullerpostiks ainult allkirja vastu edastatud saadetisi, siis suurim turuosakaal on AS-il Eesti Post (70%) ja D2D OÜ osakaal on ainult 1%.

Siseriikliku kullerposti teenuse turu jaotus saadetiste arvu järgi

Joonis 10 Siseriikliku kullerposti teenuste turu jaotus saadetiste arvu järgi

Rahvusvahelised osutajad

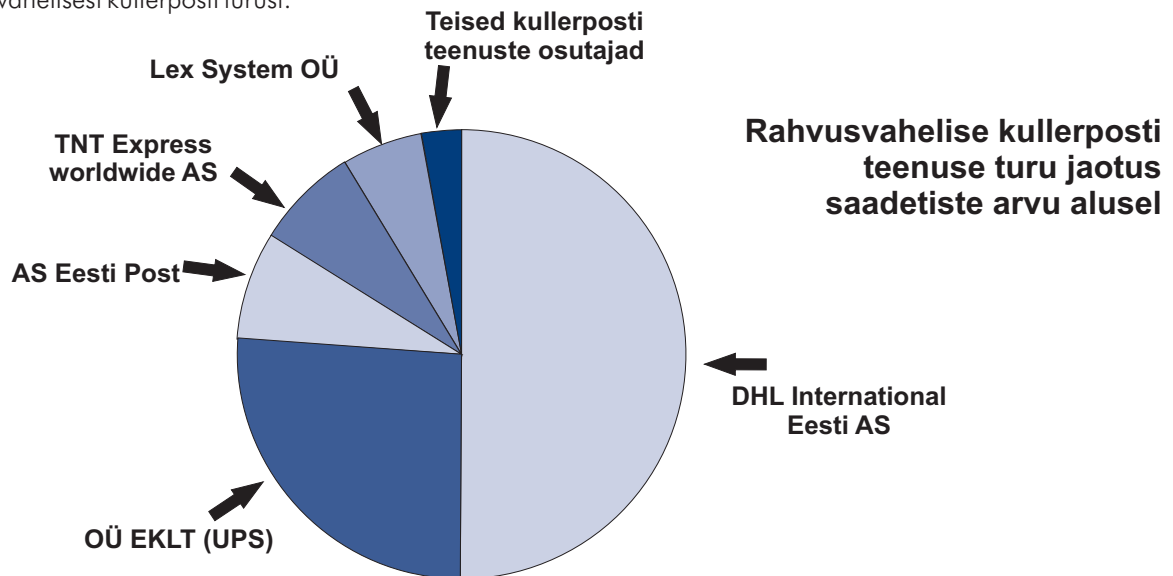
Rahvusvahelist kullerposti teenust osutavad järgmised ettevõtted:

DHL International Eesti AS, EKLT OÜ (UPS), AS Eesti Post, TNT Express Worldwide Eesti AS, OÜ Lex System,

Rattakuller OÜ ja AS Baltic Logistic System Eesti.

Järgnev (joonis nr 11) annab ülevaate erinevate ettevõtjate poolt välismaale lähetatud ja välismaalt vastu võetud saadetiste arvu osakaaludest kogu postside turul. Nimetatud kahe kategooria lõikes on kõikumised väga minimaalsed. DHL International Eesti AS on lähetanud ja vastu võtnud kõige rohkem saadetisi, omades 50% rahvusvahelisest kullerposti turust.

Joonis 11 Rahvusvahelise kullerposti teenuse turu jaotus saadetiste arvu alusel (lähetatud ja vastu võetud saadetised kokku)

Järelevalve

2003. aasta jooksul kontrollis Sideamet 52 ettevõtjat, kes olid oma tegevusalaks äriregistris märkinud või avalikult teada andnud postiteenuse, s.h. kullerposti teenuse osutamise. Sideameti kontrollimise tulemusena registreeris 3 ettevõtjat oma tegevuse vastavalt „Postiseaduse“ nõuetele. Ülejäänud ettevõtjad kas ei osutanud või ei kavatsenudki hakata postiteenuseid osutama (s.h. kullerposti teenuseid).

Rahvusvaheline koostöö

Hollandi abiprojekt

Hollandi abiprojekt „Postiregulatsiooni jõustamine Eestis vastavalt EL-i direktiivi nõuetele“ sai alguse juba 1. jaanuaril 2002. Projekti eesmärgiks oli tagada Eesti postside regulatsiooni vastavus ja rakendamine vastavalt EL-is kehtivatele nõuetele. Projekti rahastamist korraldas Hollandi majandusministeeriumi juures tegutsev agentuur Senter. Projekti maksumus oli 2,7 miljonit Eesti krooni. Projekti täideviijaks valiti Senteri poolt Nepostel Postal Affairs, mis on Hollandi postiettevõtte Dutch TNT Post Group haruettevõtte.

Projekti raames toimusid mitmed koolitused ja seminarid nii Sideameti töötajatele kui ka postiettevõtjatele. Üheks projekti väljundiks oli ka postiteenuste osutajate riikliku registri loomine. Projekt lõppes 01. juulil 2003.

Ettevalmistused Ülemaailmne Postiliidu kongressiks

2004. aasta septembris toimub Bukarestis, Rumeenias Ülemaailmse Postiliidu (UPU - Universal Postal Union) Kongress. Ettevalmistused ja kongressil arutlusele tulevate teemade ettevalmistamine ja kooskõlastamine osalejate vahel algas juba 2003. aastal. Sideamet esitas koostöös AS-iga Eesti Post Euroopa Postside regulatsiooni Komitee (CERP - European Committee for Postal Regulation) UPU töörühmale Eesti-poolsed kommentaarid UPU Kongressil 2004. aastal arutlusele tulevate ettepanekute kohta.

CERP-i töögruppides osalemine

Sideamet osaleb CERP-i töögruppides, kus käsitletakse postside erinevaid valdkondi. Eraldi on töögrupp seadusandlike probleemide kajastamiseks — „Regulatory Issues“ (regulatiivsed küsimused) , majandusküsimuste jaoks „Economic Issues“ (majanduslikud küsimused) ja posti standardeid puudutava valdkonna jaoks „Standardization“ (standardiseerimine). Töögrupid käivad harilikult koos 2 korda aastas .

2003. aastal toimus kaks „Regulatory Issues“ töögrupi koosolekut. Kevadel toimunud koosolekul arutati muuhulgas EL postsidevaldkonda reguleeriva direktiivi muutmise mõjusid liikmesriikides ja universaalse postiteenuse sisu erinevast mõisteist eri riikides. Sügisel toimunud koosolekul oli jätkuvaks teemaks direktiivi muutmise mõjud. Rõhk pandi sellele, kuidas avastada ja takistada universaalse postiteenuse ja teiste teenuste vahelist ristsubsideerimist, sest see on direktiivi kohaselt keelatud. Samuti arutati tarbijate kaebuste lahendamise regulatsiooni eri riikides.

„Economic Issues“ töögrupi kevadisel kohtumisel olid põhiteemad hinnakontroll ja universaalse postiteenuse osutamise kohustusega seotud kulude arvestus, sügisel kohtumisel olid rohkem tähelepanu all UPU lõppmaksete uued süsteemid ja samuti teistele postiteenuse osutajatele juurdepääsu võimaldamine universaalse postiteenuse osutaja postivõrgule.

Töögrupis „Standardization“ toimus üks koosolek, kus olid arutluse all Euroopa Standardite Komitee (CEN - European Committee for Standardization) poolt koostatavad standardid postiteenuse kvaliteedi tagamiseks ja jälgimiseks. Töögrupi ettepanek CEN-ile oli, et kehtestatavad standardid peaksid käsitlema vaid UPT osutamist.

Baltimaade postiregulaatorite koostöö

2003. aasta suvel toimus Baltimaade postiregulaatorite esmakordne kohtumine Leedus, mille eesmärgiks oli teabe saamine teiste riikide postivaldkonna regulatsioonist ja probleemidest postsideturu reguleerimisel ning kogemuste vahetamine.

Regulatsiooni kaasajastamine

Vaatamata kehtiva „Postiseaduse“ suhteliselt noorele eale, alustati aprillis uue seaduse eelnõu väljatöötamisega. Selle eesmärgiks on seni kehtiva regulatsiooni vastavusse viimine EL-i vastavate direktiividega ning postsideturu regulatsiooni liberaalsemaks muutmine.

Põhimõttelised uuendused on:

1. võimaldatakse konkurentsi tekkimist traditsiooniliste postiteenuste turul;
2. tagatakse juurdepääs teistele postiteenuse osutajatele AS-i Eesti Post jaotusvõrgule;
3. UPT kogumisse lisatakse uue postiteenusena perioodiliste väljaannete edastamine;
4. vähendatakse kullerposti ja otsepostituse teenust käsitlevat regulatsiooni.

Uus seadus jõustub eeldatavasti 2004. aastal.

ORGANISATSIOONI ARENDAMINE

Sideamet püstitas oma 2003. aasta eesmärgiks olla rahvusvahelistele nõuetele vastav, efektiivselt toimiv ja tunnustatud regulaator, kelle otsustamisprotsess on läbipaistev ja otsuseid aktsepteerivad turuosalised. Olulisel kohal on tõhus klienditeenindus ja organisatsiooni hea maine.

Olulisemad muudatused organisatsiooni jaoks

Sideamet kasutas kõigi tööde planeerimisel ja juhtimisel PDCA (*plan - do - study - act/ plaani - tegutse - analüüsi - reageeri*) tsükli.

Eelnevatel aastatel organisatsiooni arengust kokkuvõtet tehes rõhus Sideamet peamiselt kiiretele muutustele, mis toimusid sideturgudel ja turge reguleerivates õigusaktides. Nimetatud muutused nõudsid ametnikelt kiiret ja adekvaatset reageerimist, millega reaalsuses väga hästi hakkama saadi. Organisatsioon igatses väikest hingetõmbepausi ja stabiilsustki. 2003.aastat iseloomustabki Sideameti jaoks stabiilsus ja traditsioonide kinnistumine ning ettevalmistustöö 2004. aastal Euroopa Liiduga ühinemiseks ja uute sidealaste regulatsioonide rakendamiseks.

Sideameti juhtimine

Sideameti juhtkond jätkas 2002. aastal alustatud juhtimis põhimõtete ja traditsioonide rakendamist. Kaheks põhiprintsiibiks olid PDCA juhtimistsükli rakendamine ja valdkonnakeskne tegevuste planeerimine. Möödunud aasta näitas nimetatud kahe põhiprintsiibi elujõulisust, mille tõestuseks saab välja tuua fakti, et planeerimisse olid kaasatud ametnikud kõigilt tasemeilt, mitte ainult juhtkonnast.

Konkreetsete tegevuste planeerimine toimub kaheaastase tsükli kaupa. Tegevusvaldkonnad, milleks olid telekommunikatsiooni vallas: turg ja konkurents, teenuse ja võrgu kvaliteet, sagedushaldus, võrgu- ja terminaliseadmed, numeratsioonihaldus; postside; kaabellevi; digitaalalkiri; organisatsiooni arendamine ning nimetatud valdkondade eesmärgid lepiti kokku ja sõnastati juba 2002. aasta alguses. Seejärel planeeriti 2003. aastaks tegevused ja hinnati tegevuste korraldamiseks vajaminevad ressursid, mis oli aluseks 2003. aasta eelarvetaotluse kokkupanemiseks. Uuesti tuldi 2003. aasta tegevuste planeerimise juurde 2002. aasta lõpus, kui oli Riigikogu poolt vastu võetud 2003. aasta eelarve. Konkreetne tegevuskava 2003. aastaks kaitsti ministri ees ning sai ka ministri heakskiidu.

Tegevuskava täitmise jälgimine toimus igakuiselt, kus valdkonna juht või asejuht andis Sideameti juhtkonnale ülevaate valdkonnas toimunud arengutest tervikuna ja konkreetsete tegevuste kaupa.

Kokkuvõtteks on selline korraldus muutnud organisatsiooni eesmärgi ja tegevuse töötajatele palju arusaadavamaks, mis omakorda tõstab oluliselt ametnike motivatsiooni ja tehtud tööde kvaliteeti.

2004. aastaks ettevalmistustööde juures kaalus juhtkond tasakaalus tulemuskaardi meetoodika kasutuselevõttu, kuid pidas uue meetoodika täismahus rakendamist liialt töömahukaks, kuna oli arvata, et meetoodika rakendamine ise võib muutuda asjaks iseenesest ning hakkab reaalset tööd häirima. Juhtkond otsustas teha nn pool õppetükist ning töötas läbi „Performance Measurement Logic Model“ meetoodikat kasutades valdkondade eesmärgid ja eesmärgi saavutamist iseloomustavad mõõdikud. Küllap 2004. aasta näitab, kas Sideamet suudab oma tegevust objektiivsemalt hinnata või mitte.

Veel töötati välja tegevuste planeerimise infosüsteem, mis võimaldab kõigil töötajatel ühtses süsteemis üle interneti oma tegevusi planeerida ning plaane hallata.

Rahvusvaheline koostöö

13. märtsil külastas Sideametit Ameerika Ühendriikide delegatsiooni juht Ülemaailmsel Raadioside Konverentsil, suursaadik Janice Obuchowski, et arutada selle aasta suvel toimival Ülemaailmsel Raadioside Konverentsil käsitletavaid teemasid.

Janice Obuchowskiga olid kaasas Ameerika Ühendriikide Riigidepartemangu, Föderalse Sidekomisjoni (FCC), Rahvusliku telekommunikatsiooniregulaatori (NTIA), Rahvusliku Kosmoseadministratsiooni (NASA) ja Kaitseministeeriumi esindajad.

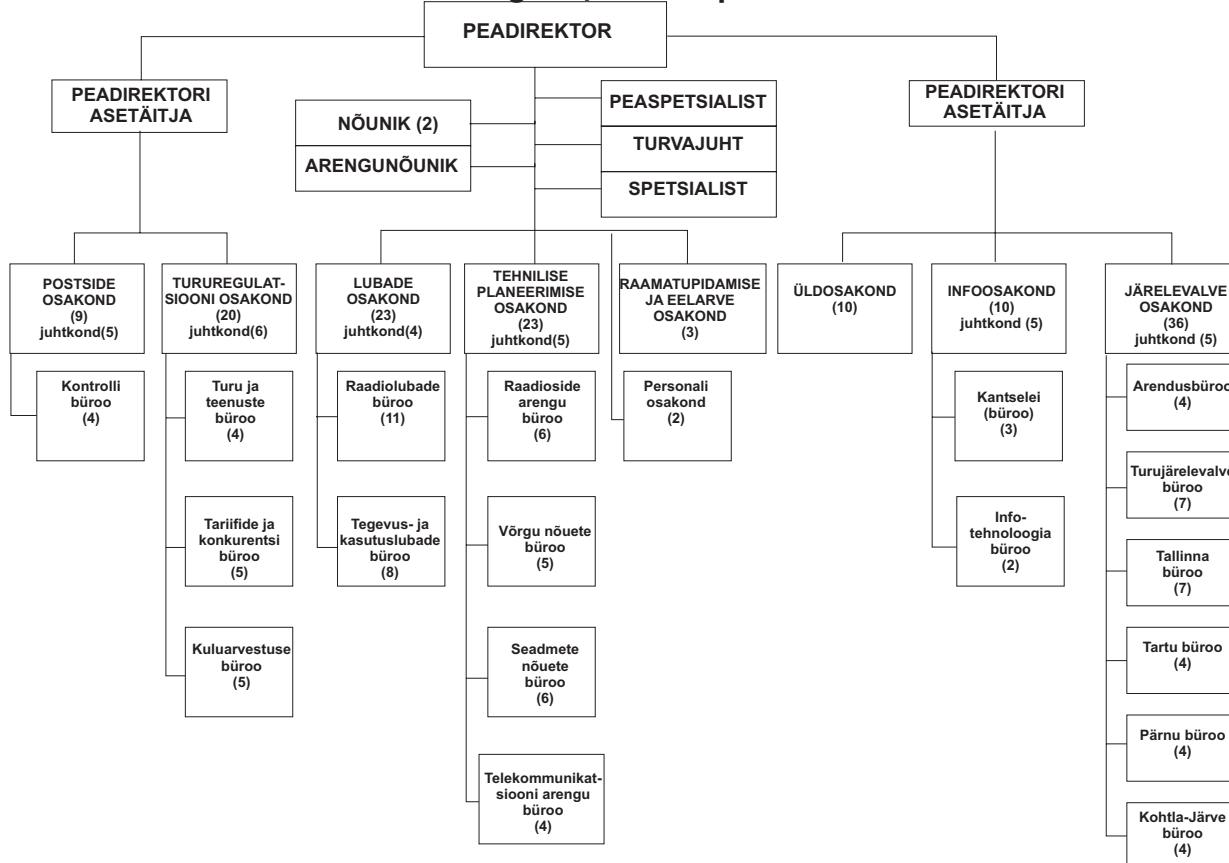
17. juunil külastas Sideametit Iirimaa Side-, Merendus- ja Loodusressursside minister Dermont Ahern koos Iirimaa suursaadikuga Eestis Sean Farrell`ga ning ministeeriumi ametnikega. Ministri külaskäigu eesmärgiks oli tutvuda Eesti arengutega telekommunikatsiooni- ja postsideturul.

7. oktoobril külastas Sideametit Soome sideadministratsiooni FICORA peadirektor Rauni Hagman. Sideameti peadirektor Jüri Jõema andis kohtumisel ülevaate Sideameti tegevusest telekommunikatsiooni- ja postsideturul Eestis.

Kohtumisel arutleti Euroopa uue sidealase seadusandluse ja Euroopa Liiduga koostöö üle. Arutluse all oli ka koostöö Eesti ja Soome sideadministratsioonide vahel selles osas, kuidas ühtselt käsitleda ettevõtete, kus omanikuks on telekommunikatsioonifirma TeliaSonera, tegevust.

Struktuur

Sideameti struktuuri muudeti aasta alguses, kui loodi personali osakond.

Majandustegevus

Sideameti eelarve kulud 2003. aastal olid	35 472 900 krooni,
s.h. töötasud	15 153 300
sotsiaalmaks	4 982 500
majandamiskulud	9 469 700
riiklikud investeeringud	5 555 100,
sh infotehnoloogia	1 510 000

Sideameti toimingutelt laekus riigieelarvesse kokku 91 189 274 000 krooni,

Võrdluseks 2002. aastal laekus 74 495 800 krooni.

Digitaalallkiri

Võrreldes aastaga 2002 ei ole digitaalallkirja valdkonnas suuri muutusi toimunud. Jätkuvalt takistab digitaalallkirja laiemat rakendamist PKI-s (*Public Key Infrastructure/ avaliku võtme infrastruktuur*) standardiseerimatus ning aegunud õigusaktid.

Sideameti roll PKI-s piirdub SRR-i (*sertifitseerimise riiklik register*) volitatud töötaja ülesannete täitmisega. Sideamet on keskendunud registri võimalikult tõrgeteta toimimise tagamisele. Aasta jooksul registri töös esinenud rikete tõttu ei ole register olnud töökorrast ära rohkem kui 48 tundi.

Registreeritud sertifitseerimis- ja ajatempliteenuse osutajate arv ei ole 2003. aasta jooksul muutunud.

Registrisse kantud andmeid saab näha aadressil <http://register.srr.ee>.

Infotehnoloogia

Organisatsiooni arendamisel oli 2003. aasta üheks prioriteediks infotehnoloogia (edaspidi IT) valdkonna areng. Et tõhustada IT valdkonna efektiivsemat tööd, oli vaja muuta organisatsiooni ja ümber ehitada kogu senine IT tehniline platvorm.

IT valdkonna arengu olulisemaks verstaapiks tuleb pidada Sideameti IT arengukava väljatöötamist aastateks 2003-2005.

Arengukava koostamisel ja tehniliste lahenduste valikul peeti silmas eelkõige riist- ja tarkvaraplatvormide standardsust, kasutajate tööefektiivsuse tõstmist läbi lisavõimaluste loomise.

Kehtestati arvutite ja tarkvara ja turvalisuse miinimumnõuded. Kõik Sideameti bürood ühendati ühtsesse võrku, arvutitarkvarana võeti kasutusele eestikeelne operatsioonisüsteem Windows XP ja eestikeelne kontoritarkvara Office XP.

Kasutajatele loodi palju lisavõimalusi nende igapäevase töö lihtsustamiseks.

Neist olulisim on *Kodutöö* lahenduse loomine — seeläbi on antud Sideameti töötajatele kõik võimalused töö tegemiseks asukohast sõltumata. See on osutunud väga populaarseks lähetustes viibijate hulgas, samuti on nii võimalus ametnikel vajadusel oma põhitööd kodus teha.

Teise suure arendusena tuleb välja tuua ühtse (MS Exchange) grupitöö tarkvara juurutamine. Kalendrite rakendamine on võimaldanud planeerida efektiivselt kollektiivi aega ja üldkasutatavaid ressursse. Töötajatel on tänaseks raske oma tööd ilma nende võimalusteta ette kujutada.

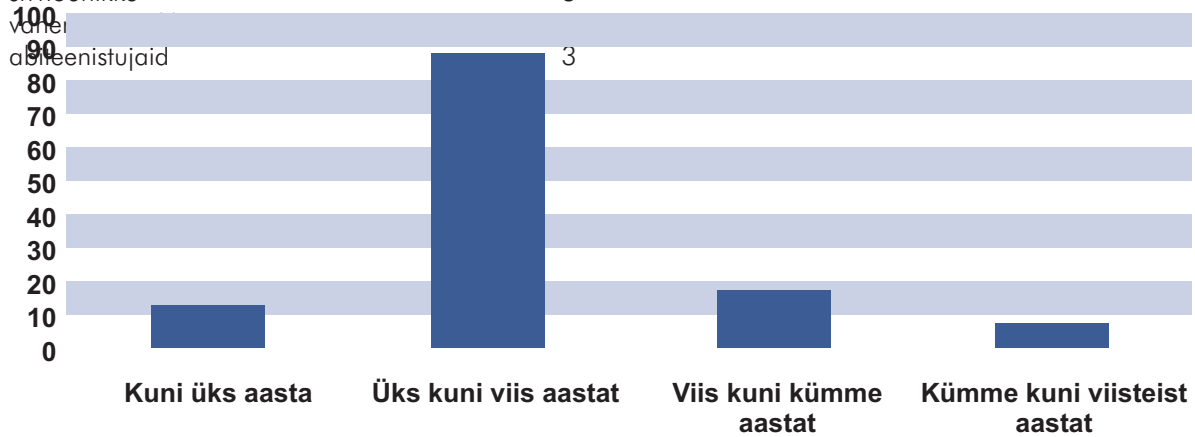
Märkimist väärib ka Sideametis dokumendihaldussüsteemi *Postipoiss* juurutamine ning tööplaani ja eelarve planeerimise protsessi elektroonilise lahenduse rakendamine.

IT arengukava juba osaline elluviimine tagas IT süsteemide lihtsa, proaktiivse ning automaatse hallatavuse. Seda kõike piiratud ressursi tingimustes ja kulusid kokku hoides

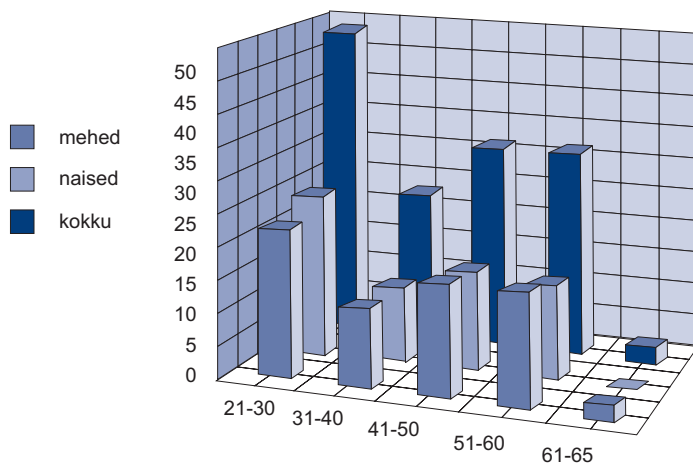
Personal

Sideametil oli 2003. aastal täidetud keskmiselt 133 ametikohta. Aasta lõpul oli:

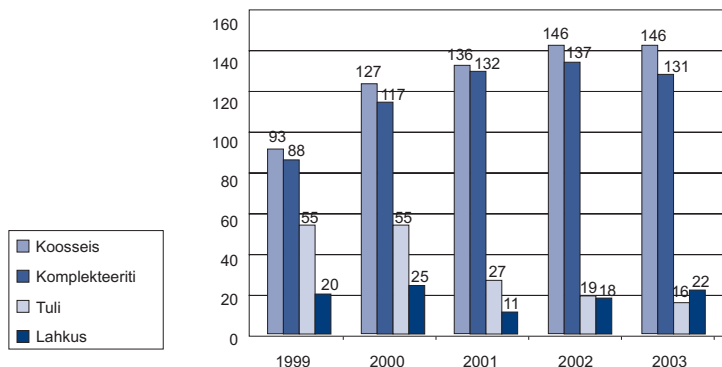
kõrgemaid ametnikke 36
 Töötajaid asus teenistusse 16 ja lahkus teenistusest 22, lapsehoolduspuhkusel oli 6 ametnikku.
 sh nõunikke 3

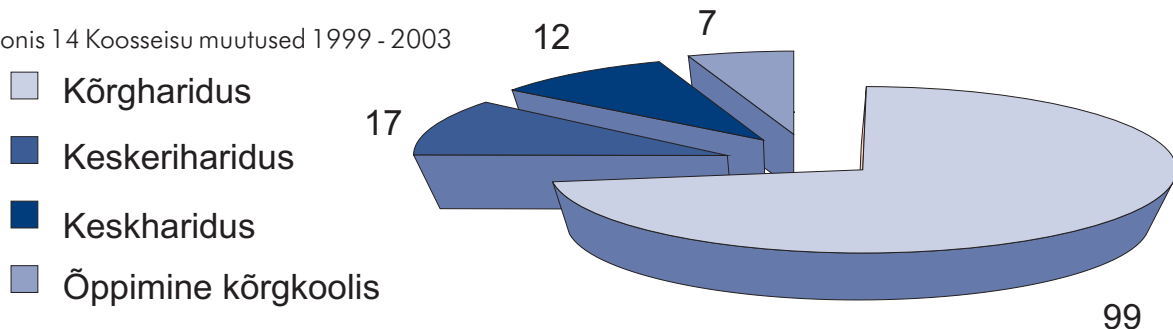
Joonis 12 ametnike jagunemine staazi järgi

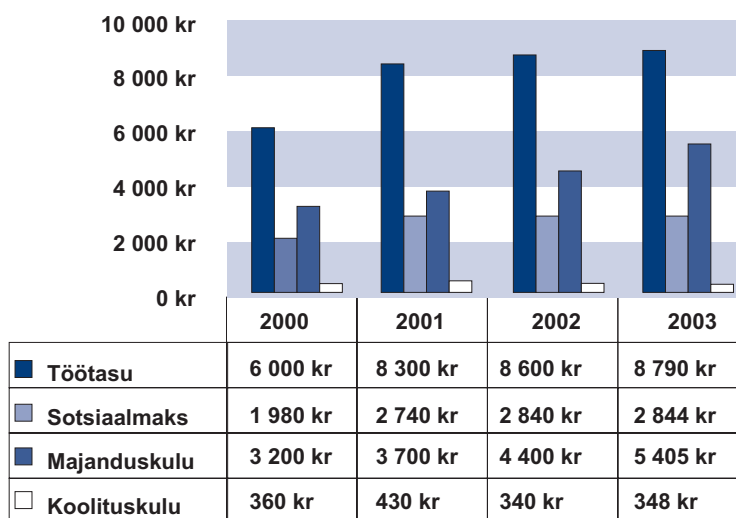
Joonis 13 Sideameti vanuseline koosseis

Joonis 14 Koosseisu muutused 1999 - 2003

Joonis 15: ametnike haridustase

Joonis 16: kulud ühe ametniku kohta kuus

Traditsioonid Sideametis

Sideamet on mitmes mõttes väga noor organisatsioon. Kõikidel töötajatel on seetõttu tekkinud võimalus kujundada uut organisatsiooni selliseks, millisenä ta seda näha tahab. Organisatsiooni arengu mõjutamise olulisemaid võimalusi on traditsioonide loomine ja hoidmine.

Üldkoosolek: Sideametis on kujunenud heaks tavaks tulla kokku kahel korral aastas, et rääkida organisatsiooni arengu suundumustest, võtta kokku aastas tehtu ning tõsta esile parimaid.

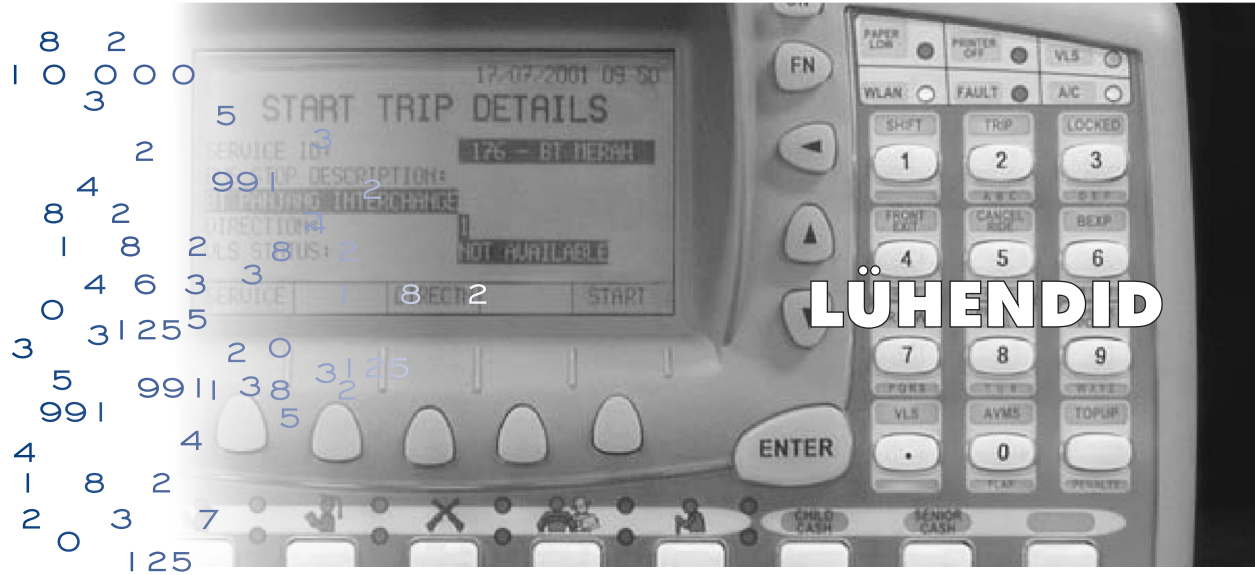
Pidulik lõunasöök: kord aastas kutsuvad peadirektor aasta parimad töötajad ja juhtkonna liikmed lõunale, et tänada tehtud töö eest.

Telekommunikatsioonipäeva tähistamine: iga aasta maikuu tähistab Sideameti töötajaskond rahvusvahelist telekommunikatsioonipäeva.

Aastavahetuse pidu: on pereüritus, kus töötajad oma kaaslastega ja lastega saavad meeleolukalt alustada uut algavat aastat.

Suvepäevad: on kujunenud toreks ürituseks, kus struktuuriüksused võistlevad omavahel erinevatel spordialadel. Töötajad koos peredega veedavad meeldiva nädalavahetuse.

Toredaima ja asjalikuma kolleegi valimine: igal aastal valivad töötajad enda hulgast toredaima ja asjalikuma kolleegi

ADSL- *Asymmetric Digital Subscriber Line*

Asümmeetriline digitaalne abonentliin

ATM - *Asynchronous Transfer Mode*

Asünkroonne pakettkommutatsooni tehnoloogia

CEN - *European Committee for Standardization*

Euroopa Standardite Komitee

CEPT - *European Conference of Postal and Telecommunications Administrations*

Euroopa Posti- ja Telekommunikatsiooni Administratsioonide Konverents

CERP - *European Committee for Postal Regulation*

Euroopa Postside Komitee

ECC - *Electronic Communications Committee*

Euroopa Elektroonilise Side Komitee

EL - *European Union*

Euroopa Liit

ERM - *Electromagnetic Compatibility and Radio Spectrum Matters*

elektromagnetilise ühilduvuse ja raadiospektrite standardite väljatöötamise tehniline komitee

ERMES - *European Radio Message System*

Isikuotsingusüsteem

ERO - *European Radiocommunications Office*

Euroopa Raadiosidebüroo

ETSI - *European Telecommunications Standards Institute*

Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituut

GALILEO - planeeritav Euroopa globaalne satelliitnavigatsioonisüsteem

GLONAS - Venemaa satelliitnavigatsioonisüsteem

GPS - *Global Positioning System/*

USA globaalne satelliitnavigatsioonisüsteem

GSM - *Global System for Mobile Communications/*

Globaalne mobiilsidesüsteem

IARU - *International Amateur Radio Union/*

Rahvusvaheline Raadioamatööride Liit

IRG - *Independent Regulators Group*/

Sõltumatute Regulaatorite Ühendus

IRG töögrupid:

SMP WG - *Significant Market Power Working Group*/ olulise turujõu töögrupp

MM WG - *Mobile Market Working Group*/ mobiilituru töögrupp

EU WG - *End Users Working Group*/ lõppkasutaja töögrupp

MDA WG - *Market Data Analysis Working Group* / turuandmete analüüsi töögrupp

RA WG - *Regulatory Accounting Working Group* / regulatiivne kuluarvestuse töögrupp

IMP WG - *Implementation Working Group*/ rakendamise töögrupp

ITL - Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooniettevõtjate Liit

ITU - *International Telecommunication Union*

Rahvusvaheline Telekommunikatsiooni Liit

LRAIC - *Long Run Average Incremental Cost bottom-up*

pikaajalised keskmiselt lisanduvad kulud alt-üles

NATO - *North Atlantic Treaty Organization*

Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioon

PIB - *(Principles of Implementation and Best Practice)*

Rakendamise põhimõtted ja head tavad

PSTN - *Public Switched Telephone Network*

Üldkasutatav kommuneeritav telefonivõrk

TETRA - *Terrestrial Trunked Radio*

liikuva maaside operatiiv-raadioside standard

UMTS - *Universal Mobile Telecommunication System*

Euroopa kolmanda põlvkonna mobiilsidesüsteem

UPT - *Universal Personal Telecommunication*

universaalne personaalne telekommunikatsiooniteenus

UPU - *Universal Postal Union*

Ülemaailmne Postiliit

VHF - *Very high frequency*

väga kõrged sagedused (meeterlainela)

VoIP - *Voice over Internet Protocol*

interneti protokollil põhinev kõnesideteenus

WiFi - *Wireless Fidelity*

Traadita andmeside

WRC - *World Radio Conference*

Ülemaailmne Raadioside Konverents

